

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

SosyoCom

AYLIK ETKİNLİK VE HABER BÜLTENİ

MART 2022 | SAYI 15

İÇİNDEKİLER

TEKNO-GÜNDEM.....	3
• Aksamalara Dayanıklı Tedarik Zinciri Oluşturmak İçin 4 Yenilik.....	3
• Otonom TIR Pazarı: Gelişmeler ve Beklentiler	4
EKO-GÜNDEM.....	5
• Tersine Lojistik Faaliyetlerinin Geri Dönüşüme Katkıları.....	5
• Büyük Pasifik Çöp Alanı ve Yeşil Lojistik.....	6
YENİ MESLEKLER.....	7
• Drone Pilotu.....	7
• Lojistikte Veri Analizi.....	8
KÜLTÜR-SANAT-EDEBİYAT.....	9
• UNESCO Dünya Mirası Listesinde Tarihî Bir Miras: Malatya Arslantepe Höyüğü.....	9
• Ayın İngilizce Deyimi.....	10
• Akademik Playlist.....	11
SOSYOCOM RAF.....	12
• BİR DİZİ: MR Robot.....	12
• BİR FİLM: Yıldızlararası.....	12
• BİR KİTAP: Beyin Evrimi ve Tanrıların Ortaya Çıkışı.....	13
• AYIN KİTAP İNCELEMESİ: Ulusların Düşüşü.....	15
• AYIN FİLM İNCELEMESİ: Aaahh Belinda.....	16
EĞİTİM-ARAŞTIRMA.....	17
• Envanter, Envanter Yönetimi ve Envanter Yönetimi Sistemleri JIT/MRP/KANBAN.....	17
• Türkiye'nin Mutluluk İstatistikleri.....	18
GİRİŞİMCİLİK VE İNOVASYON.....	19
• Okyanustan Gelen Yenilenebilir Enerji: Deep Green.....	19
SİYASİ GÜNDEM.....	20
• Rusya-Ukrayna Savaşının Piyasalara Yansımaları.....	20
• Çandarlı'nın Önemi.....	22

SAĞLIK-PSİKOLOJİ.....	23
• Davranışsal Finans.....	23
• Afetlerde Kan Tedarik Zinciri Ağ Tasarımı.....	24
SOSYO-GÜNDEM.....	25
• Rusya'nın Ukrayna'yı İşgali Dünya Ticaretini Nasıl Etkiliyor?.....	25
• İnsan İçin Teknoloji Pazarlama 5.0	26
SOSYALLEŞME ZAMANI.....	28
• Etkinlik İstanbul.....	29
• İstanbul'da Nisan.....	30
• Sokak Lezzetleri Serisi: En Tatlı İkram: Lokum..	31
• Erasmus Güncesi.....	32
AKADEMİK YAŞAMA DAİR.....	33
• Yayınlarımız.....	33
• Atama & Yükseltme.....	33
KÜNYE.....	34

AKSAMALARA DAYANIKLI TEDARİK ZİNCİRİ OLUŞTURMAK İÇİN 4 YENİLİK

TEKNO- GÜNDEM

Dr. Öğr. Üyesi Biray KOÇAK
Lojistik Yönetimi (İngilizce)
Bölümü

Son 2 yılda gerçekleşen tedarik zincirindeki aksamalar, çevik ve dayanıklı tedarik zincirlerinin ticaretin sağlanmasında en önemli unsurlar olduklarını ve rekabette öne geçmek isteyen şirketler için gerekli olduklarını tüm dünyaya göstermiştir.

2021 Gartner Tedarik Zincirinin Geleceği Araştırması'na yanıt veren yaklaşık 1.000 tedarik zinciri liderine göre, gerekli çeviklik ve dayanıklılık seviyesine ulaşmak için temel seviyedeki yenilikler ortaya koyma ihtiyacının, tedarik zinciri yöneticileri tarafından yaygın bir şekilde benimsendiği görülmektedir.

1. Ticari Büyümenin Tedarik Zincirinden Başlatılması

Günümüz Tedarik Zinciri: Tedarik zinciri yoğun sektörlerdeki CEO'ların yarısından fazlası, büyümeyi üçüncü sıradaki en önemli stratejik iş önceliği olarak görmekte ve üçte biri de tedarik zincirinin büyümeyi yönlendirmesini beklemektedir. Buna karşın günümüzün tedarik zinciri organizasyonları ise değer yaratmak yerine operasyonel mükemmelliğe öncelik verme eğilimindedirler.

Yarının Tedarik Zinciri: Tedarik zinciri, müşteri ihtiyaç ve isteklerini algılamak ve zamanında yanıt vermek için yüksek kapasiteye sahip müşteri merkezli bir işleve dönüşecektir.

2. Çevresel ve Sosyal Taahhütlerin Gerçek Anlamda Yerine Getirilmesi

Günümüz Tedarik Zinciri: CEO'lar; müşterilerin, yatırımcıların, hükümetin ve diğer paydaşların taleplerine yanıt olarak çevresel, sosyal, yönetim, çeşitlilik, eşitlik, kapsayıcılık ve veri gizliliği ile ilgili konularda kamuya taahhütte bulunmaktadır.

Yarının Tedarik Zinciri: Çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik ile ilgili müşteri beklentileri, tüm ürün yaşam döngüsü için geçerli olacaktır. Alıcılar, yalnızca, taahhütlerini tam anlamıyla yerine getiren şirketlerden ve tedarikçilerden alışveriş yaparak bunun tercih nedeni olduğunu göstereceklerdir.

3. Gerçek Zamanlı Tedarik Zinciri Uygulamasının Sağlanması

Günümüz Tedarik Zinciri: Tedarik zinciri organizasyonları, gerçek zamanlı verileri elde etme ve kararları daha hızlı uygulamak için analiz etme konusunda artan bir baskı altındadırlar.

Yarının Tedarik Zinciri: Tedarik zinciri organizasyonları, veri yeteneklerini iki aşamada olgunlaştıracaklar: İlk önce gerçek zamanlı verileri gerçek zamanlı analizlere dönüştürme, ardından da gerçek zamanlı analizlerden planlama, envanter optimizasyonu ve diğer önemli süreçlerin otomatik olarak yürütülmesini sağlayan gerçek zamanlı karar vermeye geçiş. Tedarik zinciri organizasyonları, bu gerçek zamanlı veri akışlarını işleme ve bunlardan yararlanmak için beceriler geliştireceklerdir.

4. Esnek Çalışma Koşullarının Sağlanması

Günümüz Tedarik Zinciri: COVID-19, hem tedarik zincirlerinin ön saflarında yer alan yeteneklere bağımlılığı hem de işin nerede ve ne zaman yapılacağı konusunda esneklik sağlayan çalışma koşulları oluşturma ihtiyacını ortaya çıkardı. Bu koşullar da sınırlı sayıdaki yetenekli çalışanlar için bir ihtiyaçtır.

Yarının Tedarik Zinciri: Tedarik zinciri organizasyonları, insan - insan ve insan - makine iş birliğine izin veren araçlarla birlikte, robot ve yapay zekâ gibi teknolojileri içerecek şekilde gelişirken yöneticiler de çalışanların performansını, nerede, ne zaman ve nasıl çalıştıkları gibi kriterlere göre değil; ortaya koydukları sonuçlara dayalı olarak ölçeceklerdir.

OTONOM TIR PAZARI: GELİŞMELER VE BEKLENTİLER

Dr. Öğr. Üyesi Metin YILDIRIM
Lojistik Yönetimi Bölümü

Lojistik sektörünü önemli ölçüde değiştirmesi beklenen teknolojilerin arasında otonom TIR teknolojisi gelmektedir. Bu teknolojiye beklenen faydaların başında maliyetlerde yaşanacak düşüş ve verimlilikte artış gelmektedir. Otonom TIR ile ilgili yapılan araştırmalarda; toplam sahip olma maliyetinde %45, km başına taşıma maliyetinde %40 ve nakliye maliyetlerinde %74'ün üzerinde düşüş öngörülmüştür. Otonom tırlar ile iyileşme beklenen bir diğer unsur ise yol güvenliğidir. Geliştirilen teknoloji ile bu trafik kazalarındaki insan hatasının hızla düşürülmesi beklenmektedir. Bir diğer unsur ise sürücülerin yolcu konumuna geçmesi ile konfor seviyesindeki artış olarak öngörülmektedir. Sürücüler, daha rahat ve güvenli çalışma koşullarına ulaşabileceklerdir. Var olan değişim çerçevesinde, daha önce bu alanda çalışma imkânı olmayan engelliler için de bu alanın uygun bir iş alanı hâline geldiğinin altının çizilmesi gerekmektedir. Otonom araçlar ile operasyonlar 7/24 sürdürülebilirlik imkânına kavuşulabilecektir. Bu durum operasyonel etkinliği önemli ölçüde artıracaktır. Son adım dağıtım hizmetlerinde, otonom araçların önemli ölçüde değişime yol açacağı öngörülmektedir. Sürücü darboğazına çözüm olma, hız ve esnekliği artırma potansiyeli, herhangi bir kısıtlamaya maruz kalmadan operasyonun yürütülme imkânı otonom tırlarda temel beklentileri yükselten özellikler arasında yer almaktadır.

Otonom TIR teknolojileri konusunda çalışan bir dizi firma yer almaktadır. Bu konudaki gelişmelerin hızlandığı görülmektedir. Bu konudaki öncü firmalardan biri TuSimple firmasıdır. Firma önemli bir başarısını geçtiğimiz haftalarda duyurdu. Firma; Phoenix ve Tucson arasındaki bir dizi sevkiyatı otonom tırlar ile gerçekleştirdiğini bildirdi. Testlerin farklı zaman aralıklarında, yol koşullarında ve trafik yoğunluklarında gerçekleştiği açıklandı. Otonom TIR taşımacılığı hizmeti için firma ilk imzayı Union Pacific firması ile attı. Union Pacific 2022 yılı ikinci çeyrek dönemi içinde Phoenix - Tucson hattındaki sevkiyatın TuSimple firmasının sağladığı ekipmanları kullanan otonom tırlar ile yapılacağını duyurdu. Otonom TIR pazarında gelen iyi haberlerin yoğunluğu artmaktadır. Bu durum, kısa bir gelecekte otonom tırları yollarda yoğun olarak görebileceğimizi işaret etmektedir.

TERSİNE LOJİSTİK FAALİYETLERİNİN GERİ DÖNÜŞÜME KATKILARI

EKO-
GÜNDEM

Dr. Öğr. Üyesi Filiz
SİVASLIOĞLU
Lojistik Yönetimi Bölümü

Tersine lojistik; hammaddelerin, yarı mamullerin ve nihai ürünlerin tüketim noktasından üretim noktasına, tekrar değer elde etme veya düzgün bir şekilde elden çıkarma amacıyla verimli ve maliyet avantajlı akışını planlama, yürütme ve kontrol etme sürecidir. Geri dönüşüm; bir takım atıkların kullanıldıktan sonra, fiziksel veya kimyasal işlemler yapılarak tekrar hammaddeye dönüştürülmesi işlemine denmektedir. Enerji israfı ve son yıllarda ortaya çıkan enerji krizinin de önlenmesi için atıkların tekrar kazanılması ve kullanılması amacıyla dünyada ve ülkemizde geri dönüşüm faaliyetleri hız kazanmaktadır. Geri dönüşüm lojistiği de denilen "Tersine Lojistik"; işletme veya kuruluşların, ürünlerin tüketiciden geri alınması veya satılmayan ürünlerin parçalara ayrılması, yeniden birleştirilmesi veya geri dönüştürülmesi için üreticiye geri getirilmesi faaliyetleridir.

Ürünlerin geri alınmasının en önemli örnekleri otomotiv endüstrisinde yaşanmaktadır. ABD'de yapılan bir araştırmada lojistik pazarı finansının %10'unun tersine lojistik ile sağlandığı açıklanmıştır. Plastik, metal, kompozit, kâğıt, cam, ahşap gibi kullanılmış ürünlerin geri kazanımlarının, imha edilme işleminden daha ekonomik olduğu görülmüştür. Bu ürünler geri kazanımda en başarılı örnekler arasında sayılmaktadır. Dünya genelinde tahminlere göre yılda ortalama 1,15 trilyon kg atık üretilmektedir. Önceki uygulamalarla çöp olarak değerlendirilen bu tür atıkların sağlıksız bir şekilde imha edilmesi ve yakılması çevre kirliliğini artırmıştır. Bunun sonucunda çözüm bulmak amacıyla atık yönetimi uygulamaları ile atıkların ekonomiye kazandırılması için düzenli depolama sahaları, kompostlama, yeniden kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım yöntemleri yasal düzenlemelerle gündeme gelmeye başlamıştır.

Geri dönüşüm oranlarına baktığımızda Almanya %56,1 oranıyla en yüksek geri dönüşüm faaliyetlerini uygulamaktadır. Avusturya % 53,8 ile ikinci sırada yer almaktadır. Bu ülkelerde atıklar %52 ve %56 oranında geri kazandırılırken İsviçre'de de % 49,7 oranında geri dönüşüm sağlanmaktadır. Birleşik Krallık'ta 2050'ye kadar sıfır atık ve geri dönüşümde iyileştirmeler hedeflenmiş; ülkenin küresel anlamda iddialı olduğu açıklanmıştır. Avrupa Birliği, 2030 yılı itibarıyla tüm AB ülkeleri için %65 civarında geri dönüşüm faaliyetlerinin uygulanacağını belirtmiştir. Türkiye'de de geri dönüşümün yararlarının işletmeler tarafından anlaşılmasıyla faaliyetler giderek yaygınlaşmıştır. Türkiye'de lisanslı geri dönüşüm tesisi olarak akü ve pil için 4, alüminyum için 2, ambalaj için 13, cam için 2, elektronik atık için 2, lastik için 1, plastik için 7, tekstil için 1 ve yağ için 3 olmak üzere 35 adet geri dönüşüm tesisi bulunmaktadır.

İşletmeler açısından tersine lojistiğin başarılı bir şekilde uygulanması sonucunda, sosyal sorumluluk bilinci ile "Çevreci İşletme" imajı kazanılırken müşteri açısından "Sadakat" sağlanmakta, ham madde ve malzeme maliyeti düşürülmekte ve pazarda rekabet üstünlüğü sağlanmaktadır. Bugün işletmelerin temel amacı hâline gelen ve yasal olarak zorunluluk olan tersine lojistik, hem çevreye hem de ekonomiye yararlar sağlamaktadır. Doğal kaynakların tükenme tehlikesi düşünüldüğünde daha az kaynak ile çevreye duyarlı geri dönüşümü olan teknolojiler kullanarak sürdürülebilir üretim yapmak önem kazanmıştır. Enerji krizi gerçeğini gören işletmeler, kaynak israfını önlemek ve yaşam kalitesini artırmak için geri dönüşümün önemini kavramış ve yeni yöntemler geliştirme yollarına gitmişlerdir. Geri dönüşümün ekonomik olarak fayda sağlaması için yeterli miktarda geri dönüşüm tesislerinin de olması gerekmektedir. Sürdürülebilirlik kapsamında gelecek kuşaklara yaşanabilir temiz bir dünya bırakmak atıkların geri dönüşümü sayesinde gerçekleşecektir.

BÜYÜK PASİFİK ÇÖP ALANI VE YEŞİL LOJİSTİK

Dr. Öğr. Üyesi Kadir MERSİN
Lojistik Yönetimi Bölümü

Büyük Pasifik Çöp Alanı, Charles Moore tarafından 1997 yılında keşfedilen bir bölgedir. Bu bölge, Hawaii ve California arasındaki Pasifik Okyanusundadır. Bölgenin bazı kısımlarında diğerlerinden daha fazla çöp bulunurken söz konusu yığının çoğu mikroplastiklerden oluşmuştur. Mikroplastikler bir kurşun kalem silgisinden daha küçük olduğu için çıplak gözle hemen fark edilmezler.

Büyük Pasifik Çöp Alanı'nın Çevre Üzerindeki Etkisi

- **Dolaşma ve hayalet ağlar:** Kayıp balık ağları deniz yaşamı için çok tehlikelidir. Aslında genellikle "hayalet" ağlar olarak adlandırılırlar; çünkü artık bir balıkçının kontrolü altında olmasalar bile balık tutmaya devam ederler. Hayalet ağlar, hayvanları tuzağa düşürebilir veya etraflarını sarabilir. Bu sebeple deniz canlıları büyük zararlar görebilir.
- **Yutma:** Hayvanlar yanlışlıkla plastik ve diğer kalıntıları yiyebilirler. Bu maddeler, hayvanların midelerinde yer kaplayarak tok hissetmelerini sağlayarak yemek yemelerini engelleyebilir ya da daha kötüsü onları zehirleyebilirler.
- **İstilacı türler:** Deniz atıkları, türleri bir yerden diğerine taşıyabilir. Yosunlar, midyeler, yengeçler veya diğer türler kendilerini enkaza bağlayabilir ve okyanus boyunca taşınabilir. Tür istilacı ise ve yeni bir çevreye yerleşebiliyorsa, yerel türlerle rekabet edebilir veya aşırı çoğalarak ekosistemi bozabilir.

Büyük Pasifik Çöp Alanı'nın İnsan Sağlığına Etkileri

Büyük Pasifik Çöp Alanı'nı oluşturan çöplerin başında gelen mikroplastiklerin insan vücuduna yabancı olduklarını söyleyemeyiz. Genel olarak insanların deniz ürünleri, deniz tuzu, musluk suyu, bira ve hatta bal gibi çeşitli kaynaklardan mikroplastiklere maruz kalabildikleri bilinmektedir. Ancak insanların bunlardan nasıl etkilendiklerini veya etkilenip etkilenmediklerini bilmiyoruz. Ayrıca plastik mikro lifler havada taşınabilirler ve ev tozunda (örneğin mobilya, halı, giysi vb.) bulunabilirler. Bu nedenle deniz ürünleri ve diğer okyanus kaynaklarından maruz kalma karşılaştırdığında küçük olabilir.

Çöp Parçalarından Nasıl Kurtuluruz?

Çöp parçalarından tamamen kurtulmak mümkün olmayabilir. Bazı malzemelerin çevrede parçalanması çok uzun zaman alırken plastik gibi diğer malzemeler doğada asla tamamen yok olmazlar. Bu yüzden ilk adım olarak plastik akımının durdurulması gerekmektedir. Bu da yeşil lojistik ile gerçekleştirilebilir. Geri dönüşümlü plastikler kullanılarak doğaya karışan plastik miktarı düşürülebilir. Bu hem kaynakların daha uzun ömürlü olmasını sağlayacak hem de çevre kirliliğini engelleyecektir.

Drone Pilotu

YENİ MESLEKLER

Arş. Gör. Gözde ÇAĞLAR
Lojistik Yönetimi Bölümü

Teknolojik gelişmeler ve artan ihtiyaçlar neticesinde birçok yeni meslek ortaya çıkmaktadır. Drone pilotluğu da bu bakımdan son zamanlarda popüler olan gözde mesleklerden biridir. Çalışma alanı çok geniş olan drone pilotluğuna olan ilgi her geçen gün artmaktadır.

Günümüzde neredeyse hayatımızın birçok noktasında kullanılmakta olan dronelar, tarımdan askerî uygulamalara, film çekimlerinden ürün teslimatına kadar her alanda kullanılan ekipmanlar hâline gelmiştir. Popülerliği her geçen gün artan droneların fikir üretimi ise oldukça eskidir. 1907 yılında insansız uçan araçlar geliştirme fikri (ilk quadcopter) Jacques Kardeşler ve Louis Breguet tarafından Nobel Ödüllü Profesör Charles Richet yardımı ile geliştirilmiştir. Daha sonra yaşanan gelişmeler vasıtasıyla 1960'lı yıllarda küçük drone parçalarının üretimine başlanmıştır. Askerî amaçlı kullanılan dronelardan hobi amaçlı kullanılan dronelara kadar çeşitli ihtiyaçları karşılayan drone tasarımları zamanla artış göstermiştir.

İnsanlar her ne kadar drone kullanımını sevse de droneların tehdit unsuru olabileceği de unutulmamalıdır. Düşük maliyetli ve kolay ulaşılabilir olmaları, onların kötü amaçlı kullanımlarını da beraberinde getirmiştir. Dronelar bu bakımdan terör amaçlı patlayıcı mühimmat taşıma, zararlı kimyasal püskürtme, casusluk, saldırı vb. kötü amaçlara da hizmet edebilmektedir. Droneların küçük, hızlı ve sessiz olmaları, onların tespit edilip etkisiz hâle getirilmelerini zorlaştırmaktadır. Bu durumlar drone kullanımı konusunda yasal ve etik tartışmaları gündeme getirmiştir.

2010 - İlk Wi-Fi Kontrollü RTF
(Uçuşa Hazır – Ready to Fly) Drone-Parrot AR Drone

2016 - Dronelar daha akıllı hâle geliyor:
İlk Akıllı Drone DJI Phantom 4

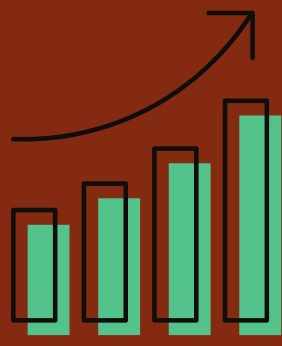

İlk Quadcopter

Drone kullanan kişilere "drone pilotu" denmektedir. Dronelara yerleştirilen kameralar, onlar ile çekim yapılmasına olanak tanımaktadır. Bunun haricinde subay veya astsubayların kullandığı askerî amaçlı dronelar da vardır. Drone kullanımı uzmanlık ve tecrübe gerektirmektedir. Drone pilotu olmak için Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (SHGM) tarafından verilen "Drone Pilot Lisansı"na sahip olmak gerekmektedir. SHGM'nin ilgili lisansını almak için özel şirketler tarafından verilen eğitimlerden başarı ile geçmek gerekir. Sivil ya da ticari amaçlı olmayan dronelar ise sadece polis ve askerler tarafından kullanılabilirliği için lisans sistemleri daha farklıdır. Drone pilotu olacak asker ya da polisler, kullanacakları drone tipine göre farklı eğitimler almaktadır. Drone pilotları; Emniyet Müdürlüğü, sivil savunma, medya ve sinema sektörü, belediyeler, Orman Genel Müdürlükleri ve çeşitli özel sektör kuruluşlarında çalışabilmektedir.

LOJİSTİKTE VERİ ANALİZİ

Arş. Gör. Orcan ÇETİNKAYA
Lojistik Yönetimi Bölümü

Son yirmi yıldır, gelişen teknolojiyle birlikte hayatımızdaki ve iş yapış süreçlerimizdeki dijital dönüşüm hız kazanmıştır. Lojistik sektörü de bu dijitalleşmeden en hızlı etkilenen sektörlerden biridir. Her gün onlarca kalem ürünün ve sevkiyatın planlandığı lojistik sektöründeki veri üretimi kapasitesi çok ciddi düzeye ulaşmaktadır. Bir üretim sürecinde, katma değerli hizmetin yaratıldığı lojistik süreçlerin her geçen gün değişen ve çeşitlenen müşteri ihtiyaçlarına karşı katma değer yaratma kabiliyetini koruması noktasında ise bu üretilen verilerin yorumlanarak karar alma süreçlerinde kullanılması büyük önem taşımaktadır. Üretilen bu verilerin analizi sayesinde ise operasyon süreçleri optimize edilerek müşteri memnuniyetini artırmak, operasyonel riskleri azaltmak ve öngörüler aracılığıyla erken hamleler yapmak mümkün olmaktadır.

Bu noktada verilerle işlemler yapan iki meslek grubu ortaya çıkmaktadır. Birincisi; istatistiksel ölçüm yöntemlerini kullanarak geçmiş faaliyetlere ilişkin verileri görselleştirip analiz yapan veri analistleridir. İkincisi ise geçmiş verilerin derinlemesine analizine ek olarak yapay zekâ ve makine öğrenmesi tekniklerini uygulayarak geleceğe yönelik tahminlerde de bulunan veri bilimcilerdir. E-ticaret, finans ve üretim sektörlerinde görev alan bu çalışanlar, günümüzde büyük birimler hâlinde ürünlerin lojistiğini idare eden şirketlerde de görev alarak sistemik odak, bilgi sentezi, iş birliğine dayalı ilişkiler, talep şekillendirme, dönüşümsel çeviklik, esnek ağ, entegrasyon, küresel optimizasyon gibi tedarik zinciri trendlerinin uygulamalarında özellikle de Covid-19 küresel salgınıyla birlikte gündeme gelen çevik lojistik stratejilerinin geliştirilmesinde işletmeler için katkı sağlamaktadırlar. Bu sayede işletmeler, geçmiş verilerini kullanarak salgının getireceği risklere karşı potansiyellerini kullanmak ve gelecekte meydana gelebilecek bu gibi beklenmedik durumlarda yapabilecekleri hamleleri planlamak ya da en azından bu hamleleri düşünmek konusunda yol katedebilmektedirler.

Kaynaklara erişmek için tıklayınız.

KÜLTÜR- SANAT- EDEBİYAT

Arş. Gör. Gözde ÇAĞLAR
Lojistik Yönetimi Bölümü

UNESCO Dünya Mirası Listesinde Tarihî Bir Miras: Malatya Arslantepe Höyüğü

Malatya'nın kıymetli tarihî değerlerinden Arslantepe Höyüğü, 26 Temmuz 2021 tarihinde UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'ne kaydedilmiştir. Birçok medeniyetin izlerini taşıyan Arslantepe Höyüğü, tarihî zenginliği ile ziyaretçilerini büyülemektedir.

Arslantepe Höyüğü, Malatya'nın 7 km kuzeydoğusunda, Fırat Irmağı'nın batı kıyısı yakınındaki Orduzu Mahallesi'nde yer almaktadır ve 30 metre yüksekliğindedir. Milattan önce 5 binli yıllardan milattan sonra 11'inci yüzyıla kadar yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Milattan sonra 5-6. yüzyıllar arasında Roma Köyü olarak kullanılmış ve sonrasında Bizans Nekropolü (mezarlık) olarak yerleşimini tamamlamıştır. Geç Kalkolitik Dönem'den Demir Çağı'na kadar geçen tarihsel sürecin buluntularına rastlanmıştır. Hititlerden Roma ve Bizans'a kadar pek çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır.

Malatya Müze Müdürlüğü ve İtalya Roma Üniversitesi Arkeoloji Bölümü iş birliğiyle her yıl yaz döneminde başlayarak sonbahara kadar süren kazıların devam ettiği Arslantepe Höyüğü, Açık Hava Müzesi olarak ilgililere hizmet veriyor. 2019 yılında Arslantepe Höyüğü'nde yapılan kazılarda çok sayıda tarihî materyal ve eser bulunmuştur. İtalya kazı heyeti tarafından yapılan kazılarda seramik parçalarından fincana, ok ucundan boncuk tanelerine, kemik alet ve ağırsaklardan müzik aletlerine ve 5 bin 700 yıllık çocuk iskeletine kadar çeşitli buluntulara rastlanmıştır. Elde edilen verilere göre o dönemde Arslantepe, aristokrasinin doğduğu ve ilk devlet şeklinin ortaya çıktığı resmî, dinî ve kültürel bir merkezdir.

Milattan önce 5'inci bin yılın sonundan 4'üncü bin yılın sonuna kadar olan zaman dilimi içinde Malatya'nın bu bölgesi her ne kadar Yukarı Mezopotamya'nın bir parçasını oluşturmaktaysa da tam anlamıyla yerel özelliklerini yitirmemiştir. Özellikle 4'üncü bin yılda Arslantepe Orta Fırat bölgesindeki yerleşmeler içinde önemli bir yer tutmaktadır. Geç Kalkolitik Çağ'da yerel yüksek tabakalardan oluşan sınıf, politik ve dinsel egemenliğin yanı sıra ekonomiyi, ürün ve üretim idaresini ellerinde tutmaktaydı.

Yöre, su kaynakları bakımından zengindir. Dolayısıyla tarım için son derece uygundur. Ayrıca sık sık taşan Fırat Irmağı'nın taşkın alanı dışında kalması gibi ayrıcalıkları, Arslantepe'nin en azından M.Ö. 5'inci bin yıldan Bizans Dönemi'ne kadar kesintisiz olarak iskân edilmesinde önemli bir etkidir. Yörenin doğal yapısından kaynaklanan gücü, yüksek tarım potansiyeli ile birleşince Arslantepe, topraklarını denetim altında tutabilen ve bölgedeki ham maddeyi işleyen ya da en azından işlenmesini organize eden egemen bir merkez konumunu kazanmıştır.

Malatya'nın Battalgazi ilçesinde bulunan Arslantepe Höyüğü tarihseverleri bekliyor!

Ayın İngilizce Deyimi

THE COURSE OF TRUE LOVE NEVER DID RUN SMOOTH

*Asla Dikensiz
Olmazmış
Gerçek Aşkın
Yolu*

Arş. Gör. Fatih AVCILAR
İşletme Bölümü

"Asla dikensiz olmazmış gerçek aşkın yolu", William Shakespeare'in ünlü oyunların biri olan Bir Yaz Gecesi Rüyası'nda geçen büyüleyici ifadelerden yalnızca biridir. Bir Yaz Gecesi Rüyası; aşkın, perilerin, sihir ve rüyaların ana temalarını oluşturduğu, aşkın yürek burkan tuhaf oyunlarının yer aldığı bir klasik komedidir.

Oyunda, Atinalı yakışıklı bir delikanlı olan Lysander, Egeus'un kızı Hermia'ya âşık olur. Lysander ve Hermia'nın -komedilerdeki birçok genç âşık gibi- başları oyunun en başından beri beladan kurtulmaz. Hermia'nın babası, kızının Lysander yerine Demetrius ile evlenmesine karar verir ve şayet reddederse kızını ya ölüm ya da bir rahibe manastırına kaydolmayı gerektiren Atina yasalarının ellerine bırakacağını söyler. Bu durumun haberini alan Lysander ise aşkın ne kadar zorlu ve can yakıcı olduğunu ima edercesine "Asla dikensiz olmazmış gerçek aşkın yolu" diyerek Hermia'yı rahatlatmaya çalışır.

Lysander: -Öyle deme sakın! Okuduğum kitaplarda,
duydularıma göre,

Asla dikensiz olmazmış gerçek aşkın yolu

Soylar arasında eşitsizlik oluyor baze de...

Hermia: -Ah kör talih! Yükseklerdeki aşağıdakine bağlanabilir mi hiç!

Lysander: -Ya da yaşça denk değillerdir birbirine...

Hermia: -Lanet olsun! Genç birine âşık olmalı mı yaşlı biri!

Lysander: -Ya da bağlanmak başkalarının seçimine

Hermia: -Lanet olsun! Başkasının gözüyle seçer mi insan sevdiğini!

(Bir Yaz Gecesi Rüyası, 1. Perde, 1. Sahne)

Pasaja göre şayet gerçek aşk bir nehir gibiye, hiçbir zaman sorunsuz bir şekilde akmaz, akamaz. Lysander bu sözleriyle Hermia'ya, her ilişkinin iniş ve çıkışlarının olacağını, dalgalanmaların yaşanabileceğini ve bir ilişkinin hiçbir zaman mükemmel olmayacağını anlatmak ve onun acılarını hafifletmek istemektedir. Shakespeare'in oyunundaki bu sözün söylendiği bağlam farklı olsa bile söylemdeki ana fikir her zaman aynı kalmıştır: Asla dikensiz olmazmış gerçek aşkın yolu. Peki sizler de gerçekten gerçek aşkı bulmanın kolay olmadığını ve gerçek aşkı ararken birçok engelin üstesinden gelmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?

AKADEMİK PLAYLIST

Düşmanlarıma
Kum

Mahvettim
cakal

Affettim
Sefo

Ağlattın
Ezhel

Arıyorum
EDİS

PAPAZZI
UZI

Ömrüm
Motive, Murda

Leylim Yar
Canbay & Wolker

OKYANUS
Patron

Kaç Kez
MAW

Dua
Güneş, UZI

Arş. Gör. Emre ERGEN Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü

Bahar yavaş yavaş kendini bize göstermeye, göz kırpmaya başladı. İlbaharda her şey bir ayrı güzel. Renkler de sesler de... Biz de ilkbaharın bu eşsiz güzelliğine ve enerjisine denk müzikler ile eşlik etmek istedik.

İGÜ İİSBF Spotify hesabımızdaki Türkçe Hit çalma listemiz bu ay ilkbaharın ritmini yakalayacak müzikler ile güncellendi.

Keyifli dinlemeler ☺

İGÜ İİSBF Hesabı Çalma listelerine ulaşmak için lütfen tıklayınız.

BİR DİZİ

MR. ROBOT

Arş. Gör. Kerem YURDUSEV
Lojistik Yönetimi (İngilizce) Bölümü

Kahramanımız; Rami Malek'in hayat verdiği, bilgi çağıının mükemmel bir ürünü olan Elliot Alderson'dur. Müşterilerini siber saldırılara karşı koruması gereken bir şirkette çalışan Elliot, bir bilgisayar programcısıdır. Söz konusu şirket saldırı altındadır ve saldırganların lideri Mr. Robot rolündeki siber anarşist Christian Slater'dır.

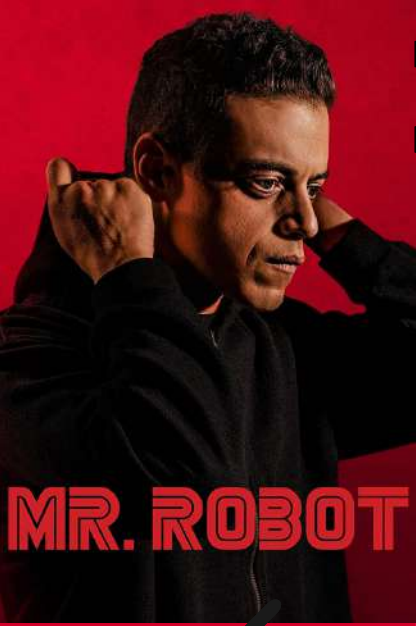
Elliot, kusurlu bir kahramandır ve en iyi şekilde çalışıp yalnız yaşar. Elliot'ın kendi anlatımı ile gerçek aksiyonu elde ederiz; çünkü asıl aksiyon onun zihninde devam etmektedir. Malek sosyal olarak işlevsizdir, ancak yetenekleri de inkar edilemez. Bu yüzden Slater, dünyayı borçtan kurtarmak isteyen hacker kadrosu için onu işe alır ve olaylar gelişmeye başlar.

Bu gösteri, bir bilgisayar korsanının ve onun hayatının en eşsiz temsilidir. Sosyal medya çağı hakkındaki karamsar düşünme tarzı, güvensizlikler ve yalnızlık seyirci tarafından sıklıkla gözlenebilmektedir. Gündüzleri profesyonel bir programcı, geceleri ise kanunsuz bir hacker olan Elliot Alderson, tanıdıkları/yabancıları, suçluları kısacası herkesi hackler ve bazen onları ifşa eder. Öncelikli amacı, kendi deyimiyle "İzinsiz Tanrı'yı oynayan %1'in en tepedeki %1'ini" alt etmektir. Hedefi, Evil Corp olarak adlandırdığı ECorp'tur.

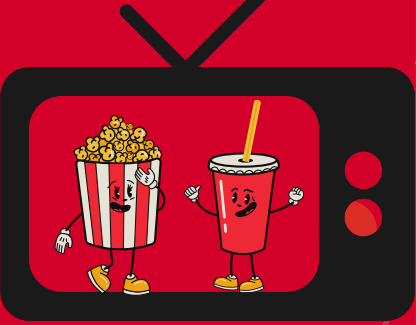
Bu gösteri, gerçekten onun (ve bazen de bizim) güvensizliklerin, duyguların ve bu dünyayı bizim gibi insanlar için daha iyi bir yer haline getirme mücadelesinin derinine inmektedir. Dizi ile ilgili en etkileyici şeylerden biri de dizideki tüm hacklerin profesyoneller tarafından onaylanmasıdır. Ayrıca dizide yansımaları bulan tüm psikolojik problemler/bozukluklar da profesyonellere göre doğrudur.

Mr. Robot sıradan bir dizi değildir. Modern toplumu ve dizideki tüm mesajları tam olarak anlamanız için bir kereden fazla izlemeniz gereken derin bir analizdir. Herkes bir şekilde Elliot ile özdeşleşebilir. Mr. Robot kesinlikle son on yılın en iyi dizilerinden biri. Şiddetle tavsiye ediyorum.

İyi seyirler...

MR. ROBOT

BİR FİLM

YILDIZLARARASI

Arş. Gör. Kerem YURDUSEV
Lojistik Yönetimi (İngilizce) Bölümü

Yukarıdaki replik filmi hemen hemen özetlemektedir. Filmden uzayı keşfetme dürtüsüyle çıkıyorsunuz. Ötesinde ne olduğunu bilme duygusu... Bu duygu, içinizde yarattığı heyecan ile filmin sizin için sadece sinematik bir deneyim olmasını engelliyor.

Herkesin çocukluğunda astronot olmayı arzuladı en az bir an olurdu. Evrenle ilgili bir sehpa kitabını okurken sizi hayrete düşüren anlar... O kitaptan o görüntünün içine girmeyi ne kadar çok isterdik. İşte tam da bu ruhu yeniden alevlendiren bir filmdir Yıldızlararası.

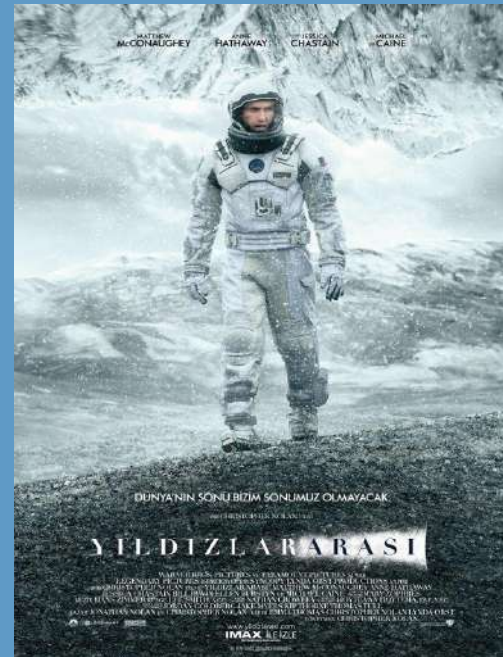
Çok sayıda inceleme, Hans Zimmer'ın film için hazırladığı güzel müziklerden bahsetmişti. Akıldan çıkmayan o müziklerin kalbime dokunduğunu ve gözlerime yaşlar getirdiğini söylemek büyük bir eksiklik değil, sadece hayranlığımın takdirelidir. Çünkü Yıldızlararası kendi başına oldukça harika bir film olsa da muhteşem bir müziksel altyapıya sahip olmasaydı, üzerimde bıraktığı etki dramatik olarak düşebilirdi.

Hikâye, kişisel düzeyde ilişki kurabileceğim güçlü bir baba-kız ilişkisi etrafında dönüyor. Bazıları, filmin "Aşk her şeyi fetheder." klişesini görünürde hiçbir sebep olmaksızın son dakikada nasıl ortaya attığı konusunda eleştirmişlerdir. Aslında, yönetmen Christopher Nolan'ın, filmin başlangıçta bir bilim kurgu filmi olduğunu Hans Zimmer'a açıklamadığı bir gerçektir. Bunun yerine, filmin bir baba ve oğlu arasındaki bağ hakkında olduğunu iddia etmiştir.

Yıldızlararası filmi; hikâyesi, sinematik etkileri, teknik inceliği veya oyuncuların performansları temelinde değerlendirilmemelidir. Bunun yerine, bu hikâyeyi anlatmanın ardındaki niyet sorgulanmalıdır. İnsan ırkı olarak hepimizin karşı karşıya olduğu sorunlar ve bunları çözme isteğimiz/yeteneğimiz hakkında ciddi sorular ortaya çıkmaktadır. Yıldızlararası, sadece rasyonel bir film değil; aynı zamanda duygusal bir filmidir. Bir bilim kurgu filminde gözlerinizin yaşarması sık rastlanan bir durum değildir.

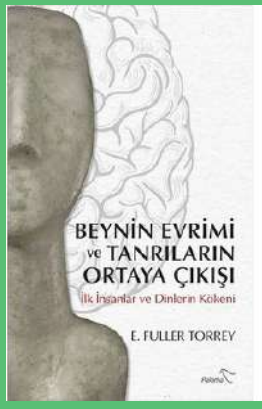
İyi seyirler...

"Küçükken o yıldızlara bakar ve merak ederdik."

SOSYOCOM RAF

BİR KİTAP

BEYİN EVRİMİ VE TANRILARIN ORTAYA ÇIKIŞI

Doç. Dr. Hakan YILDIRIM
Lojistik Yönetimi Bölümü

Söz konusu çalışma genel anlamda değerlendirilirse; ilk bölümünde beyin evrimine yer verilirken, ikinci bölümünde ise tanrıların nasıl yaratıldığı hususuna değinilmiştir. Çalışmanın ilk kısmında insan beynine ait topografik bazı kavramlara değinilmiş olup insan beyninin frontal, temporal, parietal ve oksipital gibi dört farklı lobdan oluştuğuna işaret edilmiştir. Beyin yapısı ile alakalı tarifler verilirken şekilsel olarak yapısından da bahsedilmiş ve 52 farklı bölüme ayrılarak açıklanmıştır. Diğer taraftan sinir lifleri ve glia hücrelerini fonksiyonel anlamda ele alan çalışma beyindeki beyaz madde ve bağlantı yollarından da bahsederek beyin gelişmesinde yaşanan paralel evrimin süreçlerini genel hatları ile açıklamaktadır. Beynin ilk bozulan organların başında gelmesi direkt incelenmesine engel teşkil ettiğinden dolayı Homo Habilis, Homo Erectus, Homo Neanderthalensis ve erken Homo Sapiens'in beyinlerinin incelenmesinin imkânsız olduğuna vurgu yapan çalışmada kafataslarının beyin hacimsel anlamda hesaplanmasında önemli bir veri sağlayıcı olduğuna vurgu yapılmaktadır. Öyle ki çalışmada Homo Habilis'e ait beyin hacimsel olarak Australopithecus'un sahip olduğu beyne nazaran daha büyük olduğuna vurgu yapılmış ve bu hacimsel büyüklüğün Homo Habilis'in sezgisel ve teknik bir zekâyâ sahip olmasına sebep olduğu ifade edilmiştir. Homo Habilis'in bu sezgisel ve teknik zekâdan dolayı alet yapabilme meziyetine sahip olabileceği ifadesi

kullanılmıştır. Çalışma bu sayede tarih öncesinden elde edilen kafatasları ve insan yapımı nesnelerin beyin evrimindeki sürecin önemli değişkenleri olarak kabul edilebilir olabileceğine işaret etmektedir. Diğer taraftan birçok hayvan türünün çeşitli aletler geliştirebildiğine vurgu yapan çalışma, Homo Habilis'in ürettiği taş aletlerin hayvanların kullandığı aletlere nazaran daha karmaşık, hayvanların kullandığı aletlerin ise daha ilkel olduğuna işaret etmektedir.

Süreç olarak beyin evriminin tanrıları yaratmadaki rolüne işaret eden çalışma, insanın tanrı yaratma eğilimine Michel de Montaigne'ye ait "İnsanoğlu kesinlikle zirdelidir. Bir solucan bile yapamazken düzinelerce tanrı yaratır." sözü ile atıfta bulunmuştur ve belirli bir süreç içerisinde beyin evrimini kronolojik olarak sıralamıştır. Bu sıralama ise Homo Habilisin 2 milyon yıl önce daha zeki bir beyin yapısında evrim geçirmesi, Homo Erectus'un 1.8 milyon yıl önce farkındalığı olan bir benliğe sahip olması, Neandertaller'in 230 bin yıl önce empati duyan benliğe sahip olması, erken Homo Sapiens'in içebakışçı benlik ile yaşamını sürdürmesi ve modern Homo Sapiens'in otobiyografik belleğe sahip olmasıdır. Gelişen bu süreç çerçevesinde çalışmanın ikinci bölümünü teşkil eden tanrıların ortaya çıkışında beyin evriminin önemine vurgu yapılmaktadır. Homo Erectus'un öz farkındalığına sahip olması; kişinin dikkatini kendine odaklamasını sağlamakta ve beyin yaşamı düzenleyebilmesinde anahtar rol oynadığını ifade etmektedir. Diğer taraftan öz farkındalık, en yüksek seviyedeki bilişsel süreçlerin ön şartı olarak ifade edilmektedir. Bu durum ise öz farkındalığın kişinin kendi gereksinimlerini düşünebilmesinin yanı sıra diğer insanlara karşı verilen tepkileri düşünme yeteneğine sahip olmasına yardımcı olduğu şeklinde açıklanmaktadır. Empati duyan benliğe sahip olan Neandertaller'in zihin kuramına sahip olduklarının ifade edildiği çalışmada insanın artık sadece kendine odaklanabilmenin yanı sıra diğer insanların zihninde nelerin oluştuğuna ve ne düşündüklerine odaklanan ve neler hissedebileceklerini kestiren bir varlık hâline geldiğini vurgulayan çalışma, bunu yapılan araştırmalar ile desteklemiştir. Örneğin sol alt parietal alanın öz farkındalık ile ilgili olduğu, empatinin ise sağ alt parietal ile açıklanabileceği ifade edilmiştir. Böylelikle çalışma, içebakışçı benliğin hacimde meydana gelen artış ile değil; beyin içinde meydana gelen değişiklikler sebebiyle oluşabileceğini açıklamıştır. Diğer taraftan çalışmada bir kişinin başka bir kişinin neleri düşündüğünü düşünmesinin altında, beyinde var olan beyaz sıvının bağlantı yollarının gelişmesinden dolayı olabileceği açıklanmıştır. Modern Homo Sapiens'e geldiği vakit insanlık sürecinin söz konusu olduğuna işaret edilmiş ve otobiyografik belleğin ortaya çıktığı ifade edilmiştir. İnsanın kendi geçmiş yaşam olaylarına ilişkin belleğe sahip olduğunu gösteren bir dönem olduğu ifadesinde bulunulmuş ve başkalarının başına gelen ölümün kendilerinin başına gelebilecek bir olay olarak algılayabilen bir insanın varlığından söz edilmiştir. Bu sayede modern Homo Sapiens'in otobiyografik bellek ile birlikte bilişsel gelişim dâhilinde ruh ve rüya ilişkisi ile birlikte tanrı ve dinlerin ortaya çıkmasında anahtar rol oynayabileceği ifade edilmiştir.

Kitabın ikinci bölümü olan ve tanrıların nasıl yaratıldığı hususunu tartışan bölüm içinde Neolitik döneme odaklanılmış ve bu dönem içerisinde tarımdan başlayarak çeşitli ritüel olaylara değinilmiştir. Bazı yerleşmelerde rastlanan buluntulara işaret edilerek dinî inanışlara ait evrimsel süreç hakkında da bilgi verilmiştir. Özellikle oluşan bazı organizasyonel yapılar çerçevesinde davranmaya başlayan insanoğlunun, atalarına ayinler yaptıklarını ve bu ayinler neticesinde rastlantısal olarak gerçekleşen olayların beraberinde istenilen sonuçlar vermesi sebebiyle daha önemli seviyeye geldiği hususu açıklanmaktadır. Bu durumun ise tanrıların doğmasında önemli bir yere sahip olabileceği ifade edilmiştir.

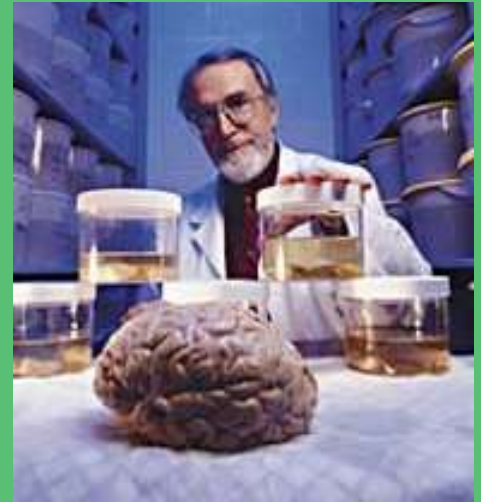
Sonuç ve Değerlendirme

Torrey (2018) çalışmasında 2 milyon yıllık bir hamilelik sonucu doğan tanrının oluşumunda insan beyninde meydana gelen evrimsel bir sürecin söz konusu olduğu ifade edilmiş ve bu evrim sürecinde en önemli değişkenin ise otobiyografik hafıza olduğu belirtilmiştir. Çalışmada her ne kadar otobiyografik bellekten önemle bahsedilse de “flaş anı” kavramından bahsedilmemiştir. Brown ve Kulik (1977) çalışmalarında flaş anıyı “Bir kişinin çok önemli, duygusal ve şaşırtıcı olarak uyarıcı bir durumu ilk öğrendiği ana ilişkin anısı.” şeklinde tanımlamaktadırlar. Bu durum ise tanrılar yaratmada mahir olan insanoğlunun atalarını kutsadıktan ya da başka bir faaliyet yaptıktan sonra beklenmedik olaylar ile karşılaşması ve bu olayların sürpriz bir şekilde işlerine gelen önemli olaylar olması, duygusal anlamda uyarılmaları ve bu olayların sık sık tekrarlanıyor olması tanrılarının oluşmasında otobiyografik bellek kadar “flaş anı” kavramının önemli olabileceğini göstermektedir.

Conway vd. (1993) yaptıkları çalışmada flaş anının beyne kodlanırken üç farklı bileşen dâhilinde gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Bu bileşenler önceki bilgi, önem ve etkisi ile kodlama sonrası bilginin işlenmesi olarak ifade edilebilmektedir. Bu durum ise beynin hacimsel olarak değil, işlevsel olarak evrim geçirmesinin tanrılarının yaratılmasında ne kadar etkili olduğunu ifade eden Torrey'in (2018) çalışmasının hem destekleyicisi hem de tamamlayıcısı olabilir. Çünkü özbelleğe sahip olmaya başlayan insan beyninin, zamanla Conway vd. (1993) tarafından yapılan çalışmada bahsi geçen bileşenlere sahip olmak için bir sürece ihtiyacı olduğu ifade edilebilir. Bu sayede otobiyografik belleğin zaman içinde evrilmesi, beraberinde toplumsal olaylar ile birlikte dönem insanının flaş anılar yaşamaları da tanrılarının yaratılmasında önemli bir rol oynamış olabilir.

Torrey'in (2018) çalışmasına katkılar sağlayabilecek ve kısmen bu çalışmayı doğrulayabilecek olan Brown ve Kulik (1977), Conway vd. (1993) tarafından yapılan çalışmalar otobiyografik bellek ve flaş anı açısından değerlendirilebilecek psikoloji alanına ait çalışmalar iken Kosovalı'nın (2021) çalışması mitolojik açıdan değerlendiren çalışmalar arasında yerini almaktadır. Tıpkı tanrılarının yaratılışının anlaşılabilmesi için insan psikolojisi ve evrimsel süreci ele alan Torrey'in (2018) çalışması gibi Kosovalı da (2021) çalışmasında mitolojinin anlaşılmasında insan psikolojisine vurgu yapmıştır. Öyle ki çalışmada insanın, hiç görmediği ya da bilmediği bir yer veya konu ile ilgili hayal kuramayacağı, hatta rüyada bile göremeyeceği ifade edilmiştir. Bu durum ise Torrey'in (2018) ve Kosovalı'nın (2021) çalışmasını farklı kılmaktadır.

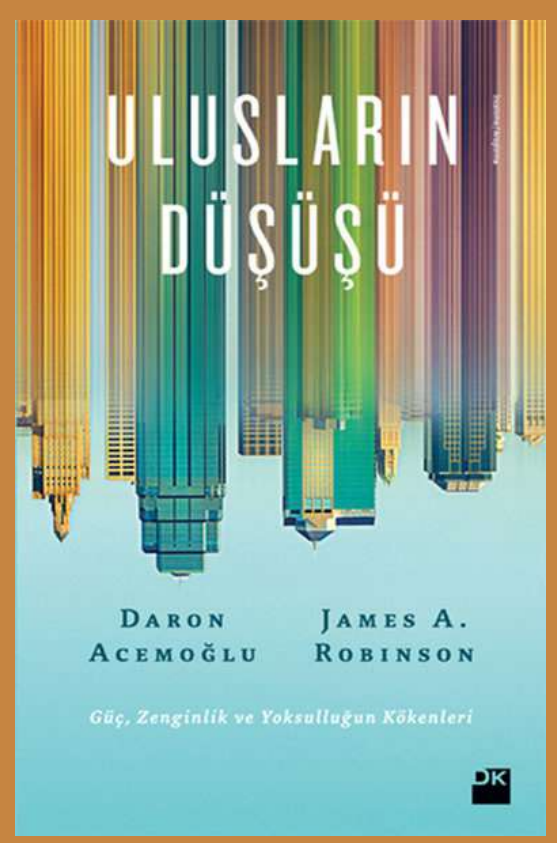

Sonuç olarak Torrey'in (2018) çalışması, bir bütün olarak ele alındığı vakit insanların mı tanrıları yoksa tanrılarının mı insanları yarattığı sorusunu psikolojik, antropolojik ve arkeolojik açılardan ele almaktadır. Tarih öncesi arkeolojik buluntulardan insan beyninin nasıl evrildiğini ele alan çalışma, insanlığın ürettiği ve kullandığı aletlerden yola çıkarak beyinde meydana gelen evrim sürecini aktarmaktadır. Öyle ki buluntu olarak dekoratif kolyelerin, hormonların diğerlerinin kendilerini nasıl düşündüğünü düşünme şekli olarak ifade edilmesi, bilişsel becerilerin ne düzeye geldiğini gösteren bir kanıt olmasının yanı sıra avlanmada kullanılan aletler ile diğer aletlerin yapımındaki karmaşık stil de yine insan beyninin bir süreç içinde nasıl geliştiğini göstermektedir.

Kaynaklara erişmek için lütfen tıklayınız.

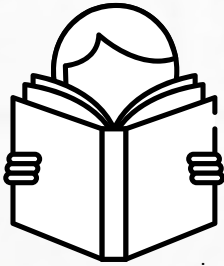

Ayın Kitap İncelemesi

ULUSLARIN DÜŞÜŞÜ - DARON ACEMOĞLU- JAMES A. ROBINSON

Arş. Gör. Kadir SAYIN
Lojistik Yönetimi (İngilizce) Bölümü

BASIM YILI: 2013
SAYFA SAYISI: 546
YAYINEVİ: DOĞAN KİTAP
ÇEVİREN: FARUK RASİM VELİOĞLU

Coğrafya gerçekten kader midir? İklimsel faktörler bir toplumun gelişmesinde öncü faktör müdür? Aynı coğrafyadaki bir ülke gelişmişken diğerinin geride kalmasını işleyerek "Coğrafya kader değildir." ana fikrini benimseyen *Ulusların Düşüşü* adlı çalışma, aynı coğrafyalarda farklı kaderlerin geçmişini incelemek için özenle hazırlanmış bir eser. Gelişmeyi siyasi kurumların işleyişine bağlayarak farklı perspektif kazandıran bu eser, politik bir kitaptan ziyade bir roman havasında işlenmiştir. Biz de kitabı okudukça kısır döngü - erdemli döngü arasındaki farkın bir toplumun geleceğini ne kadar etkilediğini görebilmekteyiz. Kitaptan bağımsız olarak bir düşünelim. Birçok icadın merkezi olan Çin'de, Hazine Filosu olarak adlandırılan gemiler kendi kaderlerine terk edilmeseydi tarihi nasıl değiştirirlerdi? Ming Hanedanı, sefere çıkan tüccar sınıfının genişlemesinden ve zenginleşmesinden endişe duyup kendi hanedanlığını korumak için getirdiği bu yasak, ülkenin 200 yıllık bir çöküşüne sebep olmasaydı bambaşka bir tarih okuyor olabilirdik. Çin'in bu içe kapanmasından üç yüzyıl sonra Sanayi Devrimi'nin İngiltere'de filizlenmesi kader değil; siyasi kurumların iyi işlemesi ve yaratıcı yıkımın getirdiği erdemli döngüdür.

Bir diğer taraftan kitabın oldukça neoliberal bir kalem tarafından yazıldığı belli olmaktadır. "Güney Kore Mucizesi"nden bahsederken Kuzey Kore'nin yasaklayıcı ve Güney Kore'nin kapsayıcı politikalarını anlatan eserde, Amerika'nın Uzak Doğu üssü olarak belirlediği Güney Kore'ye yaptığı yüksek teknoloji üretimi altyapı yardımları atlanan bir konu olmuştur. Unutmamak gerekir ki kültürleri, yaşam tarzları ve coğrafyası aynı olan bir toplum ortadan ikiye bölünmüştür. İki kutuplu bir dünyada neoliberal kutbu yüceltmek için bir mucize yaratmak isteyen batı toplumu, bu fırsatı bölünen Kore'nin güneyinde değerlendirmiştir. Her ilerlemenin veya gerilemenin tek yönlü değil, çok yönlü sebeplerinin olduğunu ve farklı bakış açılarının da değerlendirmeye dâhil edilmesi gerektiğini unutmayalım.

Keyifli okumalar...

Ayın Film İncelemesi

Aaahh Belinda

Arş. Gör. Merve TOSUN
Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik

YILI: 1986
SÜRE: 1 SAAT 40 DAKİKA
YÖNETMEN: ATIF YILMAZ
OYUNCULAR: MÜJDE AR, YILMAZ
ZAFER, FÜSUN DEMİREL, MACİT
KOPER

Yönetmenliğini Atif Yılmaz'ın yaptığı, senaryosunu Barış Pirhasan'ın yazdığı 1986 yapımı *Aaahh Belinda*, kadının toplum içindeki yerine zamanının ötesinde bir gözle bakan bir sinema eseridir. Başkarakter Serap'ı Müjde Ar'ın canlandığı filmde, Serap bir şampuan reklamında oynamak üzere stüdyodaki yerini alır. Gerçek hayatta orta sınıfa mensup modern bir kadın olan Serap çekimler esnasında ansızın kendini evli ve iki çocuk annesi Naciye'ye dönüşmüş olarak bulur. Bu fantastik dönüşümün sonucunda kendisinden Naciye gibi davranılması beklenen Serap'ın, Naciye'ye olan yabancılığı; modern, bilinçli ve kendi ayakları üzerinde duran kadının kendisine atfedilen geleneksel rollere karşı yaşadığı çatışmanın bir panoramasını sunar.

Gerçek hayatında bir tiyatrocu olan Serap, her ne kadar ayak direktse de bir şampuan reklamında oynamaya ikna olur. Filme adını da veren *Belinda* markalı şampuan reklamının öncesinde "erkek" yönetmenin ağzından dökülen "hanım hanımcık, gündüzleri işinde, geceleri evinde, çalışkan, fedakâr, bakımlı, hem güzel hem alçak gönüllü" tanımı toplumun Naciye'de olmasını beklediği özelliklerin bir listesidir aslında. Serap'ın yönetmene verdiği "Sen hiç Karagöz oynamış mıydın?" cevabı ise bu beklentiye karşı bilinçli kadının verdiği bir tepkidir. Bu tepkiyle reklamların, kadının toplumsal rollerinin inşa edilmesine çanak tutan ve toplumun kurallarıyla oynatılan bir kukla oyunu olduğu mesajı verilir. Ancak çekimler esnasında yönetmenin Serap'tan daha gerçekçi oynamasını istemesi üzerine Serap, bedenini toplumun bir diğer gerçekliğinin içinde bulur. Yani Serap, kendini reklam filmindeki rol arkadaşı Hulusi Bey'in (Macit Koper) bankacı eşi Naciye olarak bulur. Yönetmenin Serap'tan beklentisi, bu sefer toplumun ve eşi Hulusi Bey'in Naciye'den beklentisine dönüşür.

Naciye yemek yapmalı, çocukları uyutmalı, eşi Hulusi her istediğinde onunla birlikte olmalı ve aile dostları ile pikniğe gitmelidir. Naciye'nin zamanını nasıl değerlendireceği, nasıl eğleneceği, nerede gülüp, nerede ağlayabileceği toplum tarafından belirlenmektedir. Bu zorunluluk ilişkisi ise Serap'ın Naciye'ye olan yabancılığı, Naciye rolünü kabullenememesi ve devamlı bu rolün gerektirdiklerinin aksi yönünde davranması sonucu giderek daha fazla hissedilir.

Serap; Naciye olmadığını Hulusi'ye, Hulusi'nin ailesine, çocuklara ve komşularına anlatmaya çalışır. Çevresindekiler başlarda bir bunalım geçirdiğini düşünüp bu iddiaları ciddiye almazlar. Zaman geçtikçe Naciye'nin eski sorumluluklarını yerine getirmediğini, eskiden rutin olarak gerçekleştirilen ve eğlence aracı olarak görülen aile toplantılarından ve aile gezmelerinden zevk almadığını gören Hulusi Bey ve diğerleri Naciye'nin aklını kaybettiğini düşünerek onu akıl hastanesine yatırılır. Burada Serap, deli olmadığını kanıtlamak adına "Naciye" rolü yapar; çünkü Serap olmak deliliği ve hastalığı temsil etmektedir. Serap, sevgilisinin ve tiyatro arkadaşlarının da onu tanınaması üzerine umutsuzluğa düşer ve Naciye olduğunu kabul etmekten başka bir çare bulamaz. Yapmayı reddettiği işleri yapmaya başlar, almak istemediği sorumlulukları üstlenmeye başlar ve böylece toplum tarafından kabul görür. Serap için kabul etmesi en zor olan ise Hulusi ile birlikte olmaktır ve artık buna da direnmekten vazgeçer. İşte tam da bu esnada reklam filminde tekrar Serap olarak bu kâbustan uyanır.

Aaahh Belinda filmi, kadının kimlik sorunlarını ve toplumsal rollerini gerçeküstü ve fantastik bir yorumla ustaca beyaz perdeye aktarmıştır. Gerçeküstü bir üslupla ve mizahi bir anlatımla evrensel bir gerçeği irdeleyen film, 23. Uluslararası Altın Portakal Film Festivali'nden en iyi film, en iyi yönetmen ve en iyi kadın oyuncu dallarında kazandığı üç ödülle dönmüştür.

EĞİTİM ARAŞTIRMA

Envanter, Envanter Yönetimi ve Envanter Yönetimi Sistemleri JIT/MRP/KANBAN

Muhammed Furkan GÖKGÖZ
Uluslararası Lojistik ve Taşımacılık
Bölümü 4. Sınıf Öğrencisi

Envanter kavramını kısa ve öz şekilde "değer" olarak tanımlayabiliriz. Envanter, işletmeler tarafından satılmak üzere bulundurulmuş malları ifade eden, işletmelerin sahip olduğu varlıkların ayrıntılı dökümüdür. Envanter yönetimi temelde stok yönetimidir. Stoklar, işletme bilançosunda dönen varlıklar ve toplam varlıklar arasında büyük bir paya sahiptir ve bu da stok yönetiminin ne kadar kritik olduğunu bizlere göstermektedir.

İşletmeler stok yönetimi faaliyetlerini envanter yönetimi sistemleri ile gerçekleştirmektedir. Bu sistemler; Tam Zamanında Üretim, Malzeme İhtiyaç Planlaması ve Kanban'dır. Sistemler, temelde gereğinden fazla stok bulundurmama ve israfı önleme üzerine hareket edip işletmelere mali yönde pozitif çıktılar sağlama amacıyla hareket etmektedir. Yazımın başında ifade ettiğim envanter yönetimi sistemlerine gelecek olursak bunlardan ilki olan Tam Zamanında Üretim (Just in Time); üretim için gerekli olan malzemenin, gerektiği anda ihtiyaç noktasında bulunmasını temin eden, sıfır envanteri hedef alan ve stokuz malzeme yönetimi anlamına gelen envanter yönetimi sistemlerinden bir tanesidir. Bu sistem; en az kaynak kullanımı ile, en kısa zamanda, en ucuz ve hatasız üretimi müşteri taleplerine cevap verecek şekilde, en az israf ve tüm üretim faktörlerini en esnek şekilde kullanarak potansiyellerin tümünden yararlanmayı hedeflemektedir. Bu sistemin hedefi sıfır stok ve sıfır hatadır. İşletmeler için stok yönetiminin önemi yadsınamaz. İşletmeler için tedarik sisteminin toplam maliyetleri yaklaşık %40'tır. Bu yüzden Tam Zamanında Üretim felsefesi, işletme bünyesinde etkili çıktılar elde edilecek şekilde tasarlanıp kullanılmalıdır. Tam Zamanında Üretim, üretim sürecinde ürüne değer katmayan her faaliyeti israf kabul etmektedir ve bu felsefe, işletmeler için yeni bir malzeme yönetimi standardının oluşmasına fırsat vermektedir. Bu sistem süreçleri kontrol eder; ancak tek ana görevi bu değildir. Bir diğer görevi ise çekme sistemleri üzerinedir. Çekme sistemleri; herhangi bir imalat noktasında belirli bir zamanda, ihtiyaç duyulan miktarda malzeme bulunmasını gerektirir. Amacımız sık ve düzenli teslimatlarla gerek tedarikçinin, gerekse alıcının stok seviyesini düşürmektir. Tam Zamanında Üretim'in başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için teknolojik yatırımlara ve gerekli kalifikasyonda bu felsefeyi benimsemiş personellere ihtiyaç vardır.

Bir diğer envanter yönetimi sistemimiz olan Malzeme İhtiyaç Planlaması (Material Resource Planning- MRP) ise tedarik süreçlerimizi nasıl gerçekleştirdiğimizi planlamaya odaklanmaktadır. Çünkü planlama, bizim yola çıkış haritamızdır. MRP, işletmenin finansal değerlerini hakkaniyetli ve etkili bir şekilde kullanılabilmesini sağlayacak gereklilikleri düzenler. Bu sistem, işletmelerde verimliliği artırmak için tasarlanmıştır ve yöneticilere anlamlı veriler sağlamak için bilgisayar&yazılım teknolojilerini kullanmaktadır. Bu sistem işletmelerin üretim, satın alma ve teslimat faaliyetlerinin planlanmasını sağlayarak düşük stok seviyelerini korumaya yardımcı olmaktadır. İşletme olarak MRP sistemi ile uygun envanter seviyesini koruyarak üretim araçlarımızı artan ve azalan talebe daha iyi uyum sağlayabilmesi için yetkilendiririz. MRP daha iyi müşteri ilişkilerinin oluşturulmasına, maliyetlerin düşürülmesine yardımcı olur ve talebe göre arz oluşmasını sağlar.

Bahsedeceğim son envanter yönetimi sistemi olan Kanban ise yalın üretimin bir parçası olarak üretimi kontrol etmek için kullanılan görsel bir kayıt aracıdır. Bu kartta ürün bilgileri, parça numarası, parça adı gibi bilgiler yer almaktadır. Bir çekme sisteminin parçası olarak neyin, ne zaman ve ne miktarda üretildiğini kontrol eder. Kanban işletme bünyesindeki tüm departmanları bilgi ile birleştirir; bu da üretim hedeflerinin standartlaşmasına, yöneticilere ilerleme raporlarının sunulmasına ve akışın gelişmesine sebep olur. Kanbanlar üretim akışının tersi yönünde hareket ederler ve üretim istasyonlarının gereksiz üretim yapmasını önlerler. Kanban metoduna göre müşteri istemediği sürece asla üretim yapılmaz, hizmet sunulmaz; yani talebe göre arz oluşturulur. Bu sistemdeki en büyük hedef, üretimin her aşamasında stok oluşmasını ve atıl kapasiteyi önlemektir. Bu da eskimiş envanterin düşmesini sağlamak ile birlikte döngü süresini en aza indirir.

Kaynaklara erişmek için lütfen tıklayınız.

TÜRKİYE'NİN MUTLULUK İSTATİSTİKLERİ

Arş. Gör. Merve BOYACI YILDIRIM
Halkla İlişkiler ve Tanıtım

Toplumsal refahın mutluluk ve yaşam memnuniyeti üzerinden tanımlanmasıyla ve "Ölçemediğiniz şeyi yönetemezsiniz." sözü uyarınca, mutluluk ve yaşam memnuniyetinin nasıl ölçüleceği konusu gündeme gelmiş ve bu alanda pek çok çalışma yapılmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından gerçekleştirilen Yaşam Memnuniyeti Araştırması da bu alanda yapılan çalışmalardan biridir. TÜİK bireylerin genel mutluluk algısını, toplumsal değer yargılarını, temel yaşam alanlarındaki genel memnuniyetini ve kamu hizmetlerinden memnuniyetini ölçmek; memnuniyet düzeylerinin zaman içindeki değişimini takip etmek amacıyla 2003 yılından itibaren düzenli olarak veri paylaşıyor. Bu doğrultuda 5'li bir mutluluk skalası kullanan TÜİK, mutluluk oranlarını kendisini çok mutlu ya da mutlu olarak tanımlayanlar üzerinden hesaplıyor.

2021 verilerine göre Türkiye'de yaşayan insanların %49,3'ünün mutlu olduğu ya da en azından öyle hissettiği anlaşılıyor. Şimdiye kadarki en yüksek mutluluk oranı 2011 yılında %62,1 ile gerçekleşirken en düşük oran ise %48,2 ile 2020'de görüldü. Mutsuz olduğunu beyan eden bireylerin oranı ise 2020'de yüzde 14,5 iken 2021'de yüzde 16,6 olarak artış gösterdi.

• Kadınlar daha mutlu

Mutlu olduğunu beyan eden erkeklerin oranı, 2020 yılında %43,2 iken 2021 yılında %43,9 oldu. Kadınlarda ise bu oran, 2020 yılında %53,1 iken 2021 yılında %54,6 oldu.

• Evliler evli olmayanlardan daha mutlu

Evlü bireylerin, evli olmayan bireylere göre daha mutlu olduğu görüldü. Mutlu olduğunu belirten evli bireylerin oranı, 2021 yılında %54,0 iken evli olmayanlarda bu oran %40,1 olarak gerçekleşti. Evli olanların mutluluk düzeyi cinsiyete göre incelendiğinde evli erkeklerin %48,9'unun, evli kadınların ise %58,8'inin mutlu olduğu gözlemlendi.

• En mutlu olanlar 65 ve üzeri yaş grubunda

Yaş gruplarına göre mutluluk düzeyi incelendiğinde 65 ve üzeri yaş grubu, 2020 yılında %57,7 2021 yılında ise %56,2 ile en yüksek mutluluk oranının görüldüğü yaş grubu oldu. En düşük mutluluk oranı ise 2020 yılında %45,4 ile 35-44 yaş grubunda görülürken 2021 yılında %44,5 ile 18-24 yaş grubunda gözlemlendi.

• Bir okul bitirmeyenler daha mutlu

TÜİK verilerine göre Türkiye'de eğitim düzeyi ile mutluluk arasında negatif bir ilişki ortaya çıkıyor. Örgün öğretim sistemine hiç girmemişler (%54,4) ile ilkökul mezunları (%51,4) diğer seviyelerde eğitim alanlara oranla daha mutlu görünüyor. Eğitim seviyesi arttıkça mutluluk oranlarındaki düşüş göze çarpıyor.

• Peki, Türkiye'de mutluluğun temel kaynakları neler?

Bireylerin mutluluk kaynağı olan kişiler incelendiğinde, kendilerini en çok ailelerinin mutlu ettiğini belirtenlerin oranı 2021 yılında %67,6 olurken bunu sırasıyla; %16,8 ile çocuklar, %4,1 ile eş, %4,0 ile anne/baba yine %4,0 ile kendisi ve %2,1 ile torunlar takip etti.

Bireylerin mutluluk kaynağı olan değerler incelendiğinde, kendilerini en çok sağlıklı olmanın mutlu ettiğini ifade edenlerin oranı 2021 yılında %69,0 olurken bunu sırasıyla; %14,3 ile sevgi, %8,9 ile başarı, %5,1 ile para ve %2,3 ile iş takip etti.

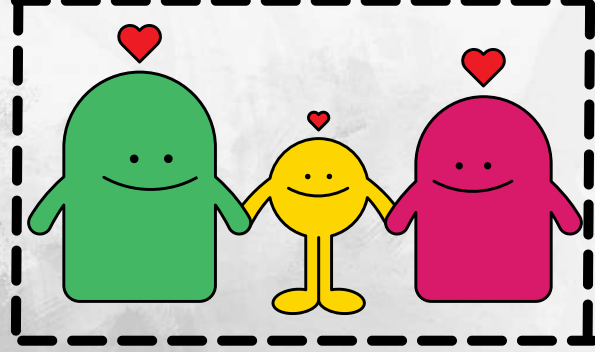
• Her 10 kişiden 6'sı geleceğinden umutlu

Kendi geleceklerinden umutlu olduğunu beyan eden bireylerin oranı, 2020'de %69,7 iken 2021 yılında %60,7'ye geriledi. Hanehalkı gelir grubu yükseldikçe umut düzeyinin de yükseldiği gözleniyor. Sosyal güvencesi olan bireylerin umut oranlarının sosyal güvencesi olmayan bireylere göre daha yüksek olduğu göze çarpıyor.

Sonuçlarda dikkat çeken bir diğer nokta da "Bir yıl sonrası için genel olarak yaşama ilişkin beklentiler" sorusuna verilen cevaplar oldu. 2020'de %29 olan "daha iyi olacak" diyenlerin oranı 2021'de %20,9'a kadar geriledi. "Daha kötü olacak" diyenlerin oranı bu dönemde %21,1'den %33,8'e sert yükseliş kaydetti.

Ülkenin en önemli sorunu incelendiğinde 2021 yılında %28,1 ile hayat pahalılığı, %16,1 ile eğitim ve %15,8 ile yoksulluk olduğu görülüyor. 2021 yılında erkeklerin %27,3'ü ve kadınların %29,0'u ülkenin en önemli sorununun hayat pahalılığı olduğunu ifade etti.

Kaynaklara erişmek için lütfen tıklayınız.

Okyanustan Gelen Yenilenebilir Enerji: Deep Green

GİRİŞİMCİLİK VE İNÖVASYON

Arş. Gör. Çağlar KARAKURT
Uluslararası Ticaret ve
İşletmecilik Bölümü

Toplumların enerjiye olan ihtiyacı artarak devam ederken tükenebilir enerji kaynaklarının da gün geçtikçe daha yoğun kullanımı söz konusu olmaktadır. Enerji sağlamak ve çevre sorunlarının üstesinden gelebilmek adına yenilenebilir enerji kaynaklarına olan talep hızla artmakta, siyasal ve toplumsal olaylar da sürdürülebilir enerji kaynaklarına geçişi hızlandırmaktadır. Ayrıca dünyanın iklim değişikliğiyle mücadele için yüzde yüz yenilenebilir enerji sistemlerine doğru ilerlemesi gerekmektedir. Bunu yapmak için ise sıklıkla kullanılan rüzgâr ve güneş enerjisi gibi çözümlerden daha fazlası gerekmektedir.

Bu düşünceden hareketle Minesto şirketi, güvenilir ve temiz elektrik üretmek için gelgit akıntılarında ve okyanus akıntılarında gelen enerjiyi kullanmayı amaçlayan bir start-up olarak 2007 yılında İsveçli havacılık endüstrisi üreticisi Saab'ın bir yan firması sıfatıyla kurulmuştur. Minesto tarafından Deep Green olarak adlandırılan teknoloji, 2009'da SeaKite olarak bilinen 1,2 metrelik kanatlı (şu anda 12 metreye kadar genişleyebilen) gelgit enerji santrali ile ilk kez elektrik üretmiştir. Deep Green'i diğer gelgit enerjisi teknolojilerinden ayıran şey ise kanadı, türbinin boyutu ve santralin su altında "uçuyor" olmasıdır. Deep Green kurulduğundan beri her yıl yaklaşık %60 oranında büyümektedir. 2022'de hâlâ bir test aşamasında olduklarını belirten şirket yöneticileri, uçurtma kanatları için hangi şeklin en iyi sonucu verdiğini görmek için tasarımlara ve uzun vadede yerleşik şebekeler kurmak için çalışmalara devam ettiklerini belirtmektedir.

Bu teknolojinin mantığını daha iyi anlayabilmek için bir kumsalda durduğunuz ve rüzgârda uçurtma uçurduğunuz hayal edin. Rüzgâr uçurtmayı uzaklaştırmaya çalışırken ipteki uçurtmanın güçlü kaldırma kuvvetini hissedersiniz. Uçurtmayı yana doğru hareket ettirdiğinizde ise daha hızlı (rüzgârdan çok daha hızlı bir şekilde) uçtuğunu fark edersiniz. Eğer uçurtmaya bir türbin bağlayıp, bunu rüzgârda uçurmak yerine bir su akımının aktığı okyanusa koysaydınız işte o zaman Minesto'nun Deep Green adlı patenti ve ödüllü deniz enerjisi teknolojisi konseptine sahip olurdunuz.

Çalışma prensibi aslında çok basittir. Bu denizaltı uçurtma teknolojisi, kinetik enerjiyi elektrik enerjisine dönüştürmektedir. Yani bu teknoloji, gelgit ve okyanus akıntı kaynaklarından elektrik enerjisi üretmeyi hedefleyen bir deniz enerjisi dönüştürücüsüdür. Kullanılan uçak benzeri cihazlar deniz tabanına bağlı ve altında bir türbin taşıyan kanatlardan oluşmaktadır. Uçurtma önceden belirlenmiş bir navigasyon programı ve dümenleri kullanarak yönlendirilmekte ve sekiz şeklinde bir yörünge izlemektedir. Uçurtma, su altı akımı boyunca "uçmak" için akıntı akışının kaldırma kuvvetini kullanmakta ve türbini, gerçek akıntı akışının birkaç katı hızda su içinde itmektir. Hareketli su, hareketli havadan 832 kat daha yoğun olduğundan, bu durum verimli enerji dönüşümü için koşullar yaratmaktadır. Böylece elektrik, yerleşik jeneratörde üretilmekte ve ip aracılığıyla deniz dibi kablolarına iletilmektedir. Daha sonra üretilen bu elektrik daha uzun başka bir kabloyla kıyıdaki şebekeye geri dönmektedir.

Deep Green bugün Kuzey İrlanda, Galler, Faroe Adaları, Fransa, Tayvan ve ABD'de devam eden proje ve faaliyetlerle yedi yıldan fazla bir süredir çalışmaktadır. Henüz karada bir şebeke tesisi olmamasından dolayı Deep Green tarafından üretilen elektrik, açık deniz şamandıralarına aktarılmaktadır. Minesto'nun teknolojisinin Avrupa sularındaki genişleme potansiyelinin yaklaşık 40GW kurulu kapasite olduğu tahmin edilmektedir. Küresel olarak bakıldığında ise 600 GW kurulu kapasiteyi aşan gelgit akıntısı ve okyanus akıntısı potansiyeli olduğu bilinmektedir. Bu yeni sayılabilecek teknolojinin diğer yenilenebilir enerji üretim kaynakları ile kıyaslandığında bazı avantajları olduğunu görmek de mümkündür. Bu sistem, rüzgâr tribünlerinin kurulumuna göre daha ucuz görünmektedir. Gelgit gücünü kullanan diğer teknolojilerin aksine, Deep Green teknolojisi düşük akış, düşük ağırlık ve düşük maliyetlidir. Ayrıca Deep Green kanadının boyutları, rakip gelgit enerjisi teknolojilerinden "MW başına 15 kata kadar daha az" ağırlığa sahiptir. Ek olarak bir Deep Green modeli olan DG500, yaklaşık 1.800 güneş paneline eş değer güç üretebilmektedir. Son olarak, Deep Green teknolojisinin potansiyeli de çok büyüktür. Gelgit akıntılarının ve okyanus akıntılarının kullanılabilir potansiyeli 600 GW'tan fazladır. Bu, şu anda dünya çapında kurulu nükleer güç kapasitesinin 400 GW'ın biraz altında olduğu düşünülürse etkileyici bir boyuttur. Bu sebeplerden dolayı bu türde fırsatlar barındıran "mavi enerji"yi değerlendirmek dünyanın geleceği adına çok önemlidir. Bu geniş ve kullanılmayan yenilenebilir enerji kaynağından geleceğimizin enerji ihtiyaçlarını şekillendirmek adına gerçekten yararlanmamız gerekmektedir.

Kaynaklara erişmek için lütfen tıklayınız.

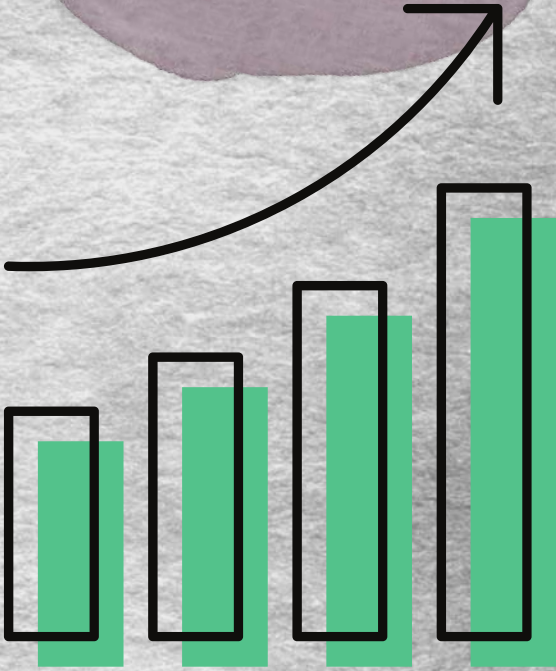
SİYASİ- GÜNDEM

Doç. Dr. Hakan YILDIRIM
Lojistik Yönetimi Bölümü

RUSYA-UKRAYNA SAVAŞININ PİYASALARA YANSIMALARI

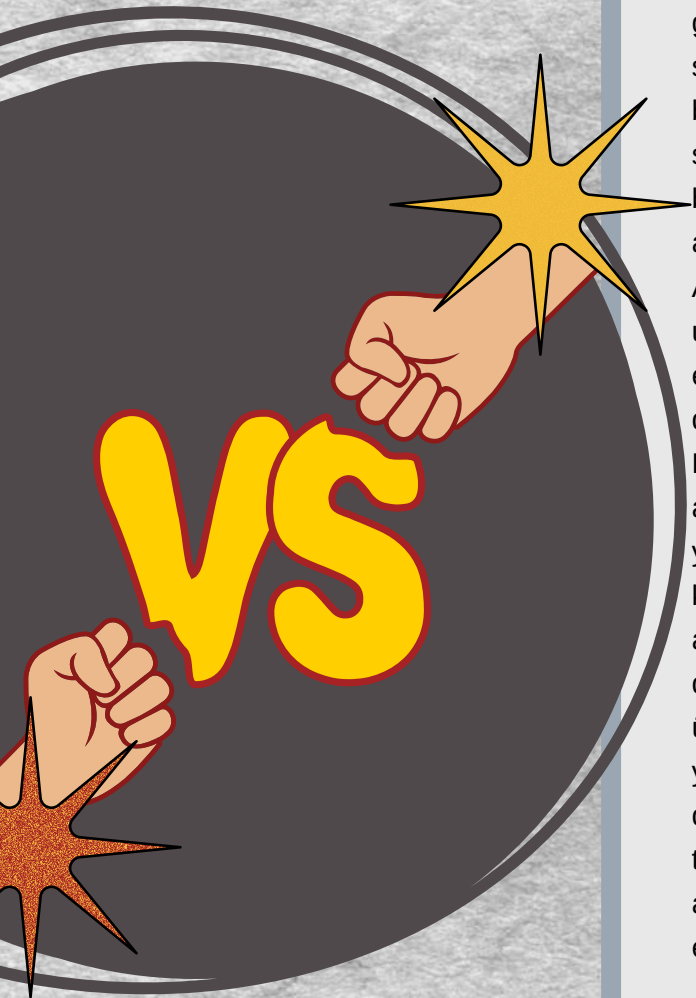
Tüm dünyanın gündemini epeyce meşgul eden Rusya - Ukrayna savaşı, küresel piyasa üzerinde önemli etkilere sahip olmakla birlikte savaşın başlangıcından bu yana dolar ve altına karşı güvenli liman algısının hâkim olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle 24 Şubat tarihinde Rusya-Ukrayna savaşının başlangıcından itibaren jeopolitik risk ve piyasalardaki belirsizliklerin artmasıyla dolar endeksi ve altında meydana gelen ciddi fiyat artışları beraberinde petrol fiyatlarının da tavan yapmasına neden oldu. Bu süreçte ons cinsinden altın fiyatları psikolojik sınır olan 2 bin dolar seviyesini kırarken dolar endeksine ait psikolojik sınırın ise 100 seviyesine geldiği göze çarpmaktadır. Ancak 9 Şubat'a gelindiğinde ham petrol fiyatı yaklaşık %12 düzeyinde azalış gösterirken Brent Petrol %13'lük, dolar endeksi %1,15'lik, ons cinsinden altın fiyatında ise %2,7'lik bir düşüş yaşandı. Meydana gelen düşüşlerin belirleyicileri arasında savaş sonrası ilk üst düzey görüşme ile Birleşik Arap Emirlikleri'nin petrol arzında artışa gideceği haberi idi. Piyasalarda olumlu havanın bir gün sürmesi neticesinde ikili görüşmeye ait haberler ile Birleşik Arap Emirlikleri'nin beklenen petrol arzı artışını yapmaması piyasaların yönünü tekrar değiştireceğe benziyor. Özellikle Brent Petrol fiyatlarının savaşın devam etmesi durumunda 180 dolar seviyesine ulaşma olasılığı düşünüldüğünde korkunç bir tablonun söz konusu olabileceğini söylemek pek de yanlış olmayacaktır. Artan belirsizlik ile birlikte artan jeopolitik risk beraberinde sadece petrol fiyatlarında değil, diğer emtia fiyatlarında da gözle görülür artışlara sebep olabilir ve bu durum her türden sektörün aleyhinde ciddi etkiler yaratabilir.

Son dönemlerde fiyatlar genel seviyesinde meydana gelen ciddi artışlar ile mücadele eden, yeni ekonomi modeli ile fiyat istikrarı ve finansal istikrarı sağlayıcı politikaların yanı sıra cari fazla vermeye çalışan Türkiye, söz konusu savaşın devam etmesi durumunda negatif yönlü etkilere maruz kalabilir. Özellikle savaşın başlangıcı olan 24 Şubat tarihinden itibaren CDS primlerinde meydana gelen dramatik artışlar, bunun en belirgin örneği olarak göze çarpmaktadır. Diğer taraftan CDS primlerinin yükselmesinin, yani ülke riskinin yükselmesinin yanı sıra enflasyon hızının ivme kazanması ve döviz kurlarının yukarı yönlü bir davranış içerisine girmesi olası bir durumdur. Doğalgaz fiyatlarında meydana gelebilecek artışlar, buğday ithalatında yaşanacak sorunlar ve meydana gelebilecek fiyat artışları, borsa endeksinin belirsizlik içinde aşağı yönde bir seyre girmesi ile birlikte turizm ve ulaşım sektöründe meydana gelecek düşüşler Türkiye'nin karşılaşılabileceği olağan problemler arasında yerini almaktadır.

Rusya'ya uygulanan ambargoların içinde önemli bir yer bulan günlük ortalama 40 milyon işlemin söz konusu olduğu SWIFT sisteminden çıkarılma durumu, piyasalardaki mevcut belirsizliğe ivme kazandırmış durumdadır. ABD'nin SWIFT sistemi üzerinde önemli bir aktör olması ve bu durumu siyasi baskı kanadında iyi bir şekilde kullanabiliyor olması Rusya'nın ateşkes yapma ihtimalini artırıcı bir etki olarak görünmektedir. Ancak ABD ile birlikte aynı şekilde Rusya'ya ambargo uygulayan Avrupa Birliği, ABD kadar cesur olmaya devam edebilecek mi orası önemli bir tartışma konusudur. Önemli düzeyde doğalgaz ihtiyacını Rusya'dan tedarik eden Avrupa Birliği'nin Rusya ile dış ticarete yaklaşık 13,5 milyar dolarlık açık veren ABD kadar keskin kararlar alıp alamayacağı ya da yürürlükte olan ambargoların devam edip etmeyeceği yine küresel piyasaların en çok merak ettiği konular arasında yerini almaktadır. Rusya'nın SWIFT sisteminin dışında tutulmasının devam etmesi durumunda Putin ve Erdoğan'ın uzun süreler üzerinde durdukları konu olan dış ticaretin Ruble ve TL ile yapılması hususu gündeme tekrar gelebilir. Ancak bu durumun kararlaştırılması durumunda Türkiye'nin de büyük bir tepki ile karşılaşılabileceği ve hatta Rusya'ya yapılan benzer ambargoların Türkiye'ye de uygulanabileceği göz ardı edilmemelidir.

ÇANDARLI'NIN ÖNEMİ

Arş. Gör. Orcan ÇETİNKAYA
Lojistik Yönetimi Bölümü

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Kazakistan'daki Nazarbayev Üniversitesi'nde 2013 yılında yaptığı konuşmada "Bir Kuşak" olarak ifade edilen İpek Yolu Ekonomik Kuşağı'nın ardından bu kez Güney Asya kıyı devletlerini birbirine bağlayacak Deniz İpek yolu girişimini açıklamış ve ardından bu kapsam Akdeniz, Afrika kıyıları ve Pasifik Okyanusu devletleri ile Latin Amerika'yı da içine alacak şekilde genişletilmiştir. Çin Cumhurbaşkanı, konuşmasında bölge ülkelerini, Şangay İşbirliği Örgütü ve Avrupa Ekonomik Topluluğu ile birleştirerek İpek Yolu Ekonomik Kuşağı'nın oluşturulmasına dair öneme vurgu yapmıştır. Tek Kuşak - Tek Yol Projesi (OBOR) olarak adlandırılan projeye günümüzde toplam ekonomileri 21 trilyon dolardan fazla olan 70'i aşkın ülke dâhil olmuştur. Türkiye ise 2013 yılında ilan edilen projeye Hazar geçişi, "Bakü-Tiflis-Kars" demiryolu hattı üzerinden destek veriyor. 2017 yılı itibariyle projeye dahil olan ülkelerin küresel ürün ihracatının da %40'ını oluşturduğu düşünüldüğünde, bu kadar büyük bir ekonomik proje için jeopolitik sonuçlarının olmaması kaçınılmaz olarak değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeye aynı doğrultuda, projenin gizli bir gündemi bulunduğu ve Marshall yardımlarına benzediğine yönelik yapılan birçok yoruma ise Çin Devleti karşı çıkmaktadır.

Projenin Deniz İpek Yolu kısmında ise Çin, Akdeniz'den Avrupa girişi için Yunanistan'daki Pire limanını kullanmaktadır. 2016 yılında Çinli COSCO firmasının 35 yıllığına limana ait II ve III numaralı terminallerdeki çoğunluk hisseyi satın almasıyla liman Çin yönetimine geçmiş oldu. Çin'in bu hamlesiyle Pire limanının 2008'de 400 bin TEU olan Çin transit yük payı 2016 yılında 3,5 milyon TEU oldu. Bu yükler de Üsküp ve Belgrad üzerinden demiryolu ile Budapeşte'ye ve oradan Almanya'ya ulaştırılmaktadır. Sony, Samsung, Huawei ve DHL gibi küresel markalar da Pire limanını ana dağıtım üssü olarak kullanmaktadır.

Tüm gelişmelere rağmen Çin'in Kara-Deniz Ekspres Rotası(LSER) tasarımı doğrultusunda Akdeniz'den Avrupa'ya girişinde kullandığı üs olan Pire limanının çeşitli riskler taşıdığı ifade edilmektedir. AB üyesi Yunanistan'ın OBOR'da imzacı olmamasına rağmen Çin tarafından, Ege'deki deniz ortağı konumuna yükseltilmesi gelecekte gerçekleşme olasılığı bulunan bir ABD-Çin ihtilafında Pire'nin Çin'e kapatılması sonucunu doğurabilecektir. Böyle bir olasılığın gerçekleşmesi durumunda Yunanistan'ın tavrının ne olacağıyla ilgili belirsizlik, Çin'i Ege'de bir alternatif aramaya yönlendirmelidir. Bu alternatif ise 1976'da projelendirilerek 2011'de temeli atılan, ancak ne yazık ki yüksek maliyetler nedeniyle ihalesi Çinliler tarafından da cazip olmayan 12 milyon TEU kapasiteli Çandarlı limanıdır. Çandarlı limanının hızla tamamlanarak öneminin Çin'e anlatılması ve OBOR kapsamına alınmasının gerekliliği, Koç Üniversitesi Denizcilik Forumu (KÜDENFOR) Kurucu Direktörü Amiral Cem Gürdeniz tarafından da dile getirilmektedir. Böylelikle Ege denizindeki Türk-Yunan dengesi de olumlu etkilenmiş olacaktır. Aksi takdirde gelecekte oluşabilecek herhangi bir Türk-Yunan ihtilafında Çin'in taraf olması gibi bir sonuç, ülkemiz açısından sorunlara yol açabilecektir.

Sağlık- Psikoloji

DAVRANIŞSAL FİNANS

Dr. Öğr. Üyesi İ. Gökçe KAYA
Lojistik Yönetimi Bölümü

*"Geleneksel finanstaki insanlar rasyoneldir.
Davranışsal finanstaki insanlar normaldir."
- Meir Statman (Pompian, 2012).*

Geleneksel Finans, bireysel yatırımcıların her zaman rasyonel davrandıklarını varsaymaktadır. Temel varsayımı, tüm yatırımcıların riskten kaçındığı ve herkesin aynı risk seviyesi için daha yüksek getiriye, daha düşük getiriye tercih ettiğidir. Yatırımcı psikolojisi, geleneksel yaklaşımlarda genellikle göz ardı edilmiştir.

Davranışsal ekonominin bir alt disiplini olan "Davranışsal Finans", psikoloji ve sosyoloji bulgularının finans alanına aktarılmasıyla oluşturulan bir teoridir. Davranışsal finansın ortaya çıkış gerekçesi; yatırımcıların rasyonel davranmayıp geleneksel finans teorileri ile açıklan(a)mayan davranışlar sergilemeleridir. Finans alanında yeni bir bakış açısı olarak karşımıza çıkan davranışsal finans, bireysel yatırımcıların rasyonel finansal kararlar vermediklerini ve finansal kararlar alırken psikolojilerinden etkilendiklerini savunmaktadır. Davranışsal finans, yatırımcıların nasıl karar verdiğinin altında yatan psikolojiyi tanımlar. Bireylerin ve kurumların verdikleri kararlarının psikolojik faktörlerden nasıl etkilendiğini ve davranışlarının neden irrasyonel olma eğiliminde olduğunu açıklamaya çalışır.

Davranışsal Finans Teorisi'ne göre, yatırım kararları rasyonel temelli olmaktan ziyade; sezgilere, hislere, duygulara ve yatırımcıların ruh hâllerine göre değişkenlik gösterir. Bu tür irrasyonel davranışlara çoğunlukla ön yargılar neden olur. Davranışsal ön yargılar, neden her zaman rasyonel finansal kararlar almadığımızı açıklamaktadır. Genel olarak davranışsal ön yargılar; bilişsel ön yargılar ve duygusal ön yargılar olmak üzere iki kategoriye ayrılır.

Bazı bilişsel ön yargılar şunlardır: Aşırı Güven Eğilimi, Çerçeveleme Eğilimi, Çıpalama Eğilimi, Mental Muhasebe Eğilimi.
Bazı duygusal ön yargılar ise şunlardır: Pişmanlık Teorisi, Hedonik Düzeltme Etkisi, Statüko Eğilimi.

Davranışsal finans ile ilgili birkaç örnek:

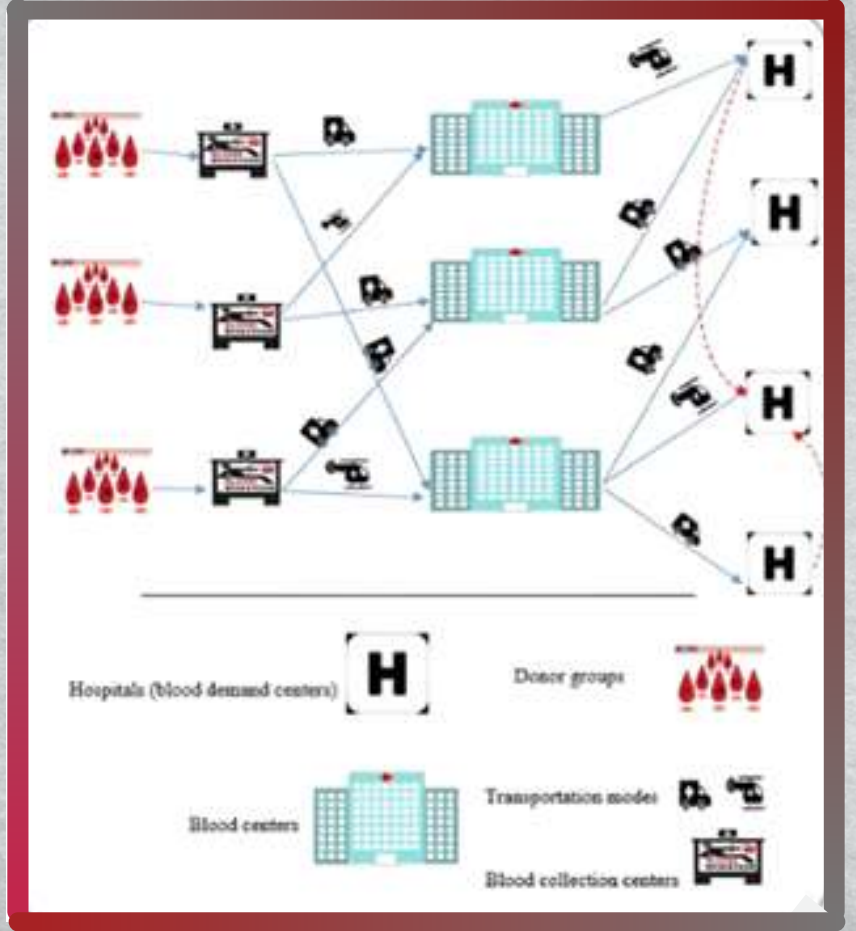
- Bir kişi gelecekte almayı planladığı yazlık için 20 bin TL para biriktirmiş ve mevduat hesabında biriktirmeye devam etmektedir. Bu kişi satın almayı düşündüğü araba için yazlık almak amacıyla biriktirdiği parayı kullanmak yerine bankadan kredi çekmeyi tercih etmektedir (Mental Muhasebe Eğilimi).
- Yapılan bir deneyde katılımcılara, "Afrika'daki milletlerin yüzde kaçını Birleşmiş Milletler üyesidir?" sorusu iki farklı şekilde yöneltilmiştir.
 - İlk gruba bu soruya ek olarak "Bu oran %10'un altında mıdır, yoksa üstünde midir?" sorusu sorulmuş; alınan cevapların ortalamasının %25 olduğu görülmüştür.
 - İkinci gruba "Bu oran %65'in altında mı yoksa üstünde midir?" şeklinde sorulduğunda ise, verilen cevapların ortalamasının %45 olduğu görülmüştür (Çıpalama Eğilimi).
- Kuyrukta bekleyen insanlar, çok yavaş ilerleyen uzun bir kuyrukta bile olsalar, daha hızlı ilerleyen yan taraftaki sıraya geçme konusunda pek istekli olmazlar.
 - Benzer şekilde, insanlar piyango biletlerini başkalarının biletleriyle değiştirmek istemezler. Bunların sebebi ise insanların aldıkları yeni kararlar nedeniyle oluşabilecek pişmanlık duygularının, mevcut durumdan duyacakları pişmanlık duygularından daha fazla olacağını bilmeleridir (Pişmanlık Teorisi).

Afetlerde Kan Tedarik Zinciri Ağ Tasarımı

Doç. Dr. Alireza ARSHADI KHAMSEH
Lojistik Yönetimi (İngilizce) Bölümü

Kan; insan yaşamı ile yakından ilgili olan, doğadaki en önemli bozulabilir maddelerden biridir. Kan ve kan ürünlerinin en önemli özelliklerinden biri, yapay olarak üretilmeyen insan kaynaklı olmalarıdır. Kan tedarik zinciri ile ilgili temel konulardan biri de tek tek kan ve kan kaynaklı birçok ürüne olan taleptir. Kan, bağışçıdan alındıktan sonra mekanik ve santrifüj ayırmaya dayalı işlemlerde çeşitli ürünlere dönüştürülerek tedarik zinciri ağı üzerinden hastalara dağıtılacaktır. Tedarik zinciri yönetimindeki en büyük zorluk, kanın doğası gereği bozulabilirliğinden dolayı kan ürünlerinin kıtlığı ve israfıdır. Bu sorun sel, deprem vb. çeşitli doğal afetler nedeniyle kesintiye uğrayan tedarik prosedürleri için çok hayati olacaktır.

Kritik durumlarda (sel, deprem, terör saldırısı vb.) Kan Tedarik Zincirinin (BSC) yönetimi dikkat çekici olmalıdır. Bir afet sırasında tesis ve hizmetlerde yaşanan aksaklıklar, tedarikçiler ve hastaneler arasındaki iletişim kanallarının tahribi ve kan ürünlerine olan talebin ani artışı, afet koşullarında BSC çalışmasını öne çıkaran etkenlerin başında gelmektedir. Bu nedenle verimli bir BSC tasarlamak, kan alma tesislerinin konumu, taşıma türleri ve toplama merkezlerinden dağıtım merkezlerine ve hemen ardından hastanelere veya talep merkezlerine toplanan kanın kapasiteleri gibi birçok stratejik ve operasyonel karara ihtiyaç duyar. Yukarıda belirtilen hususlara ve deprem afetinin ciddiyetine göre, hastaneler ve yaralılar arasında toplam maliyeti düşürmek ve hizmet düzeyini artırmak gibi birçok önemli hedefi göz önünde bulunduran bir tedarik zinciri ağı optimizasyon modeli geliştirilecektir. Bu modelin optimal çözümü, kan alma ve kan merkezlerinin, hastanelerin ve bağış noktalarının yerini netleştirebilir. Çeşitli araçlar ve önceden belirlenmiş rotalar ile şeffaf bir lojistik sistem tanımlamak, bu modelde bir başka değerli bulgu olabilir.

Rusya'nın Ukrayna'yı İşgali Dünya Ticaretini Nasıl Etkiliyor?

SOSYO- GÜNDEM

Arş. Gör. Melih YILDIZ
İşletme Bölümü

24 Şubat 2022 tarihinde Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı işgalin ardından gözler bu iki ülkeye ve olası müttefiklere çevrildi. Küresel ticaret ortamında ülkeler arası ortaklıklar, çeşitli antlaşmalar, olası yaptırımlar bir yana acaba 3. Dünya savaşı mı çıkıyor tartışmaları gündeme oturmaya başladı. İşgal hâlâ sürüyorken ülkeler Rusya'ya karşı çeşitli yaptırımlarda bulundular. Beklendiği gibi bu yaptırımlar yalnızca Rusya'yı etkilemedi. Gelin, domino etkisini birlikte tartışalım.

ABD'ye karşı geliştirdikleri düşmanlık sayesinde yaklaşan Çin ve Rusya arasındaki ilişki, Çin'in Rusya'ya ekonomik ve diplomatik destek vermesi, onu zor duruma sokacak gibi görünüyor. ABD ve AB yaptırımlarının Çinli firmaları kapsayacak şekilde genişletilmesi, Çin'de faaliyet gösteren çok uluslu şirketleri sıkıntıya sokacaktır.

Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinin, gıda maddeleri ve tahıllar için yüksek ithalat fiyatlarından etkilenmesi kaçınılmazdır. Rus bankalarının uluslararası şubelerinin ABD ve AB tarafından yaptırıma maruz bırakılması tahıl için ödeme kanallarını tıkayacaktır.

Sahra Altı Afrika bölgesi genelindeki artan işsizliği ve mevcut toplumsal huzursuzluğu önlemek için Nijerya ve Kenya gibi pek çok hükümet, COVID-19 salgınının ekonomik etkisi nedeniyle mali dengeleri üzerinde artan baskıya rağmen, vatandaşlarını yakıt sübvansiyonlarını sürdürerek desteklemektedir. Yaptırımlar neticesinde hükümetin yakıt sübvansiyonlarını sürdürmemesi, yaşam maliyetinin artmasına neden olacak ve bu süreç halk ayaklanmaları ile sonuçlanacaktır. Benzer durum Latin Amerika bölgesi için de söz konusu olacaktır. Yakıt sübvansiyonlarının artan maliyeti yüzünden bölgesel hükümetler desteklerini azaltırsa bu durum daha yüksek yakıt ve enerji maliyetlerine yol açacaktır. Dolayısıyla bu sonuç kamyon şoförleri tarafından protesto edilecektir. ABD hükümetinin, Rusya'ya verdikleri destek yüzünden Venezuela ve Nikaragua'da faaliyet gösteren şirketlere ayrışmaları için baskı yaptığı durumda, varlıkların alelacele elden çıkarılmasına ve değer düşüklüğüne yol açacaktır.

Türkiye açısından baktığımızda ise işgalin küresel enerji fiyatlarının yükselmesine neden olduğu aşikârdır. Bu da enflasyon üzerinde doğrudan ve olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Böyle devam ederse hâlihazırda yükselen enerji fiyatlarının daha da yükselmesi beklenmektedir. Devam eden baskıların 2022 için yıllık tüketici fiyat enflasyonunu %51'in üzerine çıkaracağı, 12 aylık yıllık enflasyon oranının Mart ve Nisan aylarında yaklaşık %56'ya çıkacağı ve yıl sonuna kadar sadece %35'lere düşeceği öngörülmektedir.

İNSAN İÇİN TEKNOLOJİ: PAZARLAMA 5.0

Arş. Gör. Onur TAYFUN
Havacılık Yönetimi

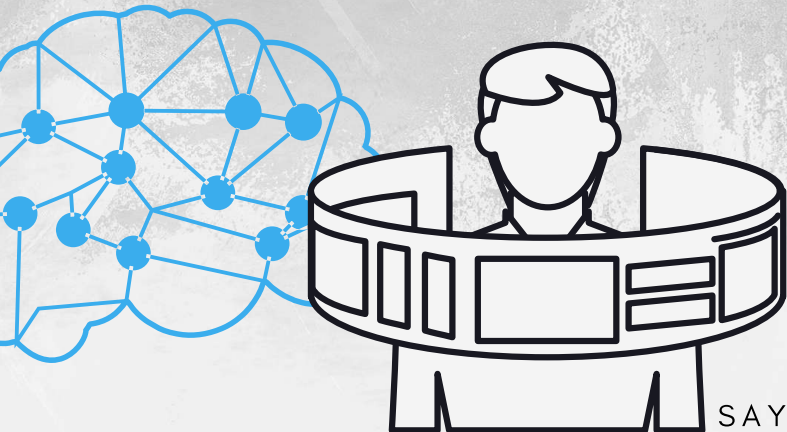
Pazarlama 5.0 müşteri yolculuğu süresince değer yaratmak, anlatmak, sunmak ve bu değeri pekiştirmek için insanları taklit eden uygulamaların kullanılmasıdır. İnsan becerilerini taklit etmeyi amaçlayan bu teknolojilerden bazıları; yapay zekâ, doğal dil işleme, robot teknolojileri, artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, nesnelerin interneti ve blockchain teknolojileridir. Bu teknolojilerin kombinasyonu pazarlama 5.0'in önemli bir parçasıdır.

Yapay zekâ yıllardır insanların bilişsel becerilerini taklit etmeye, müşteri verileri aracılığıyla öğrenmeye, işletmelere faydalı olabilecek fikirleri ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Yapay zekâ, pazarlama 5.0'in kapsadığı diğer teknolojilerle bir araya geldiğinde doğru müşteriye doğru teklifi, doğru zamanda ve doğru yerde sunma amacıyla kullanılabilir. Büyük veri analizi, her bir müşteri için kişiselleştirilebilir -tek kişilik segment- bir süreci ortaya koyabilir.

COVID-19 küresel salgını sürecinde alınan tedbirler, işletmeleri dijitalleşmeye zorlamış ve tüketici davranışlarında ciddi değişikliklere neden olmuştur. Hem işletmeler hem de tüketiciler için oldukça sancılı geçen bu dönemde yapay zekâ, doğal dil işleme, robot teknolojiler, artırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik, nesnelerin interneti, blockchain ve büyük veri işletmelerin tüketiciyi anlamalarına aracılık etmiştir.

Dünya üzerindeki gelir uçurumu; toplumların, işlerin ve ideolojilerin, yaşam tarzlarının ve piyasaların kutuplaşması dijitalleşmenin her insana ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Dünya üzerindeki her bir insana eşit şartlarda ulaşmayan dijitalleşme birçok insanda korku yaratırken getirdiği risklere rağmen toplumsal olarak birçok olasılığa da aracılık eder. Dijitalleşmenin tehditleri ve yarattığı değerler şunlardır:

Dijitalleşmenin Tehditleri

- **Otomasyon ve İşsizlik:** İşletmeler, teknolojiler ve yapay zekâ otomasyon teknolojilerini süreçlerine entegre etmeye devam ettikçe işsiz kalan sayısı artacaktır. Ancak tüm meslekler risk altında değildir. Düşük değer yaratan ve insani hatalara açık olan rutin işler otomasyon açısından kolay lokmadır. Ancak, empati ve yaratıcılık gerektiren işlerin insanların elinden alınması o kadar da kolay olmayacaktır.
- **Güven ve Bilinmeyene Duyulan Korku:** Dijitalleşme; ticaretten ulaşıma, eğitimden sağlığa kadar hayatın her alanında yer almaktadır. Bu durum insanların kontrolü kaybettiği hissine kapılmasına ve savunmaya geçmesine neden olmaktadır. Güven, dijital teknolojilerin benimsenmesini geciktirecek en kritik unsurlardan biridir.
- **Mahremiyet ve Güvenlik:** Yapay zekâ, veriyle beslenir. Bu veri kullanılarak tüketici davranışları tespit edilmeye ve kişiselleştirilmiş tekliflerin sunulmasına uğraşılır. İnsanlar, bu kişiselleştirilmiş teklifleri fark ettiklerinde kendilerini güvende hissetmeyebilirler.
- **Dijital Yaşam Tarzı ve Davranışlar Üzerindeki Yan Etkileri:** Gelişen teknoloji, insanların yaşam tarzlarını ve davranışlarını değiştirmektedir. Hiçbir çaba harcamadan gerçekleştirdiğimiz alışverişlerimiz, dijitalleşmenin insan üzerindeki olumsuz etkilerinden biridir.

Dijitalleşmenin Değerleri

- **Dijital Ekonomi ve Varlık Yaratımı:** Dijitalleşme, işletmelerin coğrafi ve sektör sınırlarına takılmadan yüksek miktarda işlem gerçekleştirmesine olanak tanır. Dijital iş modelleri daha az varlık gerektirir, ürün ve hizmetler ise piyasaya daha hızlı sunulur.
- **Büyük Veri ve Yaşam Boyu Öğrenme:** Dijital veri tabanı, çevrim içi derslerin artmasını sağlamakta; yapay zekâ destekli eğitim planları ve öğretim asistanları ile bu dersler pekiştirilmektedir.
- **Akıllı Yaşam ve Artırılmış Varlık:** Gelecekte, tamamen dijitalleşmiş bir dünyada, her şeyin otomatik gerçekleştirildiği ya da ses ile kumanda edildiği akıllı sistemlerde yaşayacağız. Buzdolabımız siparişini kendisi verirken market alışverişlerimiz dronelar ile kapımıza gelecek. İnsanlar ile dijital dünya arasındaki tek bağlantı da cep telefonları olmayacak. Giyilebilir cihazlar ile artırılmış bir yaşam ortaya çıkacak.
- **Uzayan İnsan Ömrü:** Gelişmiş biyoteknoloji, insanların yaşam süresini uzatmayı hedefler. Yapay zekâ, büyük veriden yararlanarak kişiye özel teşhis ve tedavileri mümkün kılacak. Gen bilimi, hastalıkların önlenmesi ve tedavisi noktasında gen mühendisliği becerileri kazanacaktır.
- **Sürdürülebilirlik ve Toplumsal Kapsayıcılık:** Dijitalleşme çevresel sürdürülebilirliğin güvencesi olacak. Elektrikli araç paylaşımı, kişisel elektrik üretimi -güneş ve rüzgâr enerjisi vasıtasıyla- ve paylaşımı enerji tasarrufu sağlayacaktır.

Sosyalleşme Zamanı

Arş. Gör. GÖZDE ÇAĞLAR
Lojistik Yönetimi Bölümü

Bu ay hazırladığımız bültende Google Arts & Culture'da yer alan sanal müzelerden Mihail Bulgakov Müzesi'ni ele aldık. Diğer sanal müzelere erişmek için tıklayınız.

MİHAİL BULGAKOV MÜZESİ

Mihail Bulgakov Müzesi 1989 yılında kuruldu. Dünyaca ünlü yazar Mihail Bulgakov, Kiev'in ilişkilendirildiği en önemli kişilerden biridir. Müzenin koleksiyonunda yaklaşık dört bin sergi vardır. Bunların 500'ü kişisel eşyalar, kitaplar, imzalar ve orijinal fotoğraflar gibi önemli Bulgakov kalıntılarıdır. Ancak ana sergi evin kendisidir.

1906'dan 1919'a kadar, büyük Bulgakov ailesi burada yaşamış ve ikinci katta yer alan yedi odayı kullanmıştır. 20. yüzyılın sonunda ev çürümeye başlamış ve bu nedenle büyük ölçekli bir restorasyon yapılmıştır. Müze yaratıcıları sadece efsanevi evi diriltmeyi değil; aynı zamanda soba karoları, antika döşemeler, ön kapının bir kısmı, pencereler ve kapı kolları gibi o döneme ait bazı detayları da kaydetmeyi başarmışlardır.

Müzenin sergileri zaman içinde donmuş gibidir ve ev 100 yıl önceki hâliyle neredeyse aynıdır. Müzenin konsepti iki dünyanın iç içe geçmesine dayanmaktadır: Bulgakov ailesinin orijinal eşyalarıyla temsil edilen gerçek dünya ve *Beyaz Muhafız* isimli kitabın kahramanları Turbin ailesiyle bağlantılı kurgusal dünya. 2007 yılında müzenin yanına, bankta oturur şekilde bronz bir Mihail Bulgakov anıtı dikilmiştir.

Müzeyi çekici kılan taraflardan diğeri ise müze personelin araştırmalar yapması, Bungakov'a ait daha önce yayınlanmamış materyallerin yayınlanması ve kitap kulübü toplantıları gibi birçok etkinlik düzenlenmesidir.

Müzeyi sanal olarak ziyaret etmek için tıklayınız.

Etkinlik İstanbul

SosyoCom ailesi olarak bu ayki sayımızda sizler için Topkapı Kültür Parkı içerisinde yer alan Türk Dünyası Kültür Mahallesi'ni seçtik.

İstanbul, geçmişten bugüne farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış bir şehir. Tarihte olduğu gibi günümüzde de kültür ve sanatın merkezi. Farklı yüzlerin, renklerin, gelenek ve inançların buluşma noktası. Gezi alanları, müzeler ve kültür parklarıyla da İstanbullular başta olmak üzere yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı. Ziyaretçilerini Türk dünyasının farklı renkleri, desenleri, eserleri arasında yolculuğa çıkaran Türk Dünyası Kültür Mahallesi de bu mekânlardan yalnızca biri. Topkapı Kültür Parkı içerisinde yer alan bu özel mahallede; Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, RF Tataristan ve RF Başkörtostan evleri ile Ebu Nasr El Farabi Evi yer alıyor.

Her biri ayrı bir ülkeye tahsis edilen bu evler sayesinde, geniş bir coğrafyaya yayılmış Türk kültürünün farklı ülke ve topluluklardaki yansımalarını bir arada, aynı mekânda görmek mümkün. Burada gündelik hayattan parçalar, ev eşyaları, müzik aletleri, kılık kıyafet gibi pek çok kültürel detay sergilenmekte. Ayrıca Kazak ve Kırgız çadırları, orijinal boyutlarda hazırlanan Orhun Yazıtları, Azerbaycan Kız Kalesi ve Kırgızistan'da bulunan Burana Kulesi'ne ait maketler de görülebilecek eserler arasında.

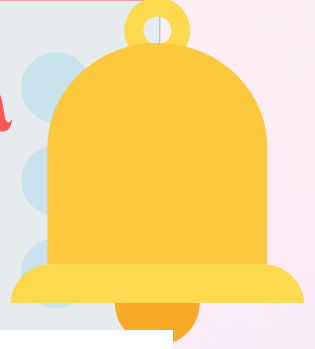

2009 yılında ziyarete açılan mahalle, yıllar içerisinde eklenen maket ve çadırlarla zenginleşerek bugünkü hâlini almıştır. UNESCO Hoca Ahmet Yesevi Yılı münasebetiyle 2016 yılında eklenen Hoca Ahmet Yesevi otağının maketi ise dinî yaşamı ve tasavvufî kültürü yansıması bakımından önemlidir.

Yılın her günü ücretsiz olarak gezilebilen Türk Dünyası Kültür Mahallesi, Topkapı Kültür Parkı'nda çeşitli ağaç ve çiçeklerle bezeli bir bahçenin içinde misafirlerini beklemektedir.

Bu ayki etkinliklerin başlıcalarını sizler için İstanbul'da Nisan köşemizde derledik. Detaylara erişmek için <https://kultur.istanbul/> ve <https://kultursanat.istanbul/> adreslerini ziyaret edebilirsiniz.

İstanbul'da Nisan...

Etkinlik Türü	Etkinlik Adı	Tarih	Yer
Konser	Venezuela Simon Bolivar Senfoni Orkestrası	06-04-2022 20:30 - 07-04-2022	İş Kuleleri Salonu/Beşiktaş
Atölye & Eğitim	Oyunculuk Atölyesi	17-04-2021 15:00 - 30-04-2022	Çevrim içi
	Yazarlık Atölyesi	01-03-2021 - 30-04-2022	Çevrim içi
Dinleti	Turgut Uyar Şiir Dinletisi "Acım Sessiz Bir Güneş Batmasıdır"	25-02-2022 - 01-05-2022	Çevrim içi
Film Gösterimi	Karanlık Çağın Kapısı Kalehöyük	01-03-2021 - 30-04-2022	Çevrim içi
	"Fil Gibi Evdeki Şair" Belgeseli	01-03-2021 - 30-04-2022	Çevrim içi
	"Ve Perde!"	01-03-2021 - 30-04-2022	Çevrim içi
Seminer	Türkiye'de Modern ve Çağdaş Sanatın Tarihi	15-03-2022 19:30 - 24-05-2022	Çevrim içi
Sergi	"Rengin ve Zamanın Ötesi / İstanbul'dan Ölümsüz Düşler" Resim Sergisi	18-03-2022 11:00 - 09-04-2022 18:00	Galeri Selvin Nişantaşı
	Hem Var Hem Yokmuş Gibi	17-03-2022 12:00 - 22-04-2022	Anna Laudel/Beyoğlu
Söyleşi	Ustalarla Söyleşi	08-04-2021 20:00 - 30-04-2022	Çevrim içi
	Felsefe Söyleşileri	01-03-2021 - 30-04-2022	Çevrim içi
Tiyatro	Öldün mü, Duydun mu?	30-03-2022 20:30 - 02-04-2022	Şehir Tiyatroları Kağıthane Sadabad Sahnesi
	Can Yeleği	30-03-2022 15:00 - 02-04-2022	Şehir Tiyatroları Müze Gazhane Büyük Sahne

En Tatlı İkrâm: Lokum

Arş. Gör. Dilek EROL
Yeni Medya ve İletişim Bölümü

Türkiye ile özdeşleşmiş dünyaca ünlü pek çok lezzet vardır. Bunlar arasında bir tanesi vardır ki gerek lezzeti, gerek rengârenk görüntüsü gerekse de onlarca çeşidi ile öne çıkar. Ana malzemeleri su, şeker, nişasta ve sitrik asit, tartarik asit veya potasyum bitartarat olan lokum; çeşitli kuru meyveler, baharatlar veya kuru yemişlerle zengin bir lezzet yelpazesi sunuyor. Kelimenin kökü Arapça lokma anlamındaki luqma(t) ve onun çoğulu olan "luqüm" kelimelerinden gelmektedir. Osmanlı Türkçesinde kullanılan ve "boğaz rahatlatan" anlamına gelen yine Arapça kökenli "rahat al-hulküm" olarak da bilinmektedir. Lokum, Kuzey Afrika ve Arap Yarımadasında "halqüm" olarak adlandırılırken Balkan ülkelerinde "rahat lokum" kullanılmaktadır. Yunancaya da loukoumi olarak geçmiştir. İngiliz bir gezgin tarafından İngiltere'ye taşınan lokum, İngilizce konuşulan ülkelerde "Turkish Delight" adıyla ün kazanmıştır. Dünyada da genel olarak Turkish Delight olarak tanınmaktadır.

Lokum, Anadolu'da 15. yüzyıldan beri bilinmektedir. 1777'de Kastamonu'dan İstanbul'a gelerek Bahçekapı'daki bir şekerçi dükkânı ile işe başlayan Hacı Bekir Efendi, lokumu İstanbulluların hayatlarına kazandırmıştır. Hacı Bekir Efendi'nin oğlu 1873'te Viyana'da katıldığı bir fuarda kazandığı gümüş madalyadan esinlenerek ve Avrupa'da marka kavramına aşına olarak Osmanlı'nın ilk markasını oluşturdu. Dünyanın en eski ilk 100 markası arasında yer alan Hacı Bekir Şekerlemeleri ile Türk lokumu tüm dünyada tanınmakla birlikte özellikle Türk kahvesinin yanında ikram edilmesi geleneği oldukça yaygındır. Bunun dışında bayramlar, mevlitler, sünnet ve nişan törenleri gibi etkinliklerde de ikram olarak sıklıkla tercih edilmektedir.

Türkiye'de Safranbolu (Karabük) başta olmak üzere Afyon, Aydın, Osmaneli (Bilecik) ve Mersin lokumları ünlüdür. İstanbul'da en lezzetli lokumları tadabileceğiniz adresleri ise şöyle sıralayabiliriz: Eminönü, Fatih ve Beyoğlu'nda Ali Muhiddin Hacı Bekir, Kadıköy'de Cemilzade, Bakırköy ve Taksim'de Tuğba Kuruyemiş, Sirkeci'de Hafız Mustafa, Maltepe'de Safranbolu Lokumcusu, Kadıköy-Erenköy'de Divan Pastanesi ve Beşiktaş'ta Lokum İstanbul.

Afiyet olsun...

Erasmus+ Günce

BATUHAN CELEP
ULUSLARARASI LOJİSTİK VE TAŞIMACILIK
BÖLÜMÜ 3. SINIF ÖĞRENCİSİ

Herkes selamlar,

İstanbul Gelişim Üniversitesi Uluslararası Lojistik ve Taşımacılık Bölümü 3. Sınıf öğrencisiyim. 2021 yılı güz döneminde, Erasmus+ Programı kapsamında Polonya'nın Konin şehrinde bulunan State University Applied Sciences in Konin'de bulundum. Burası Polonya'nın çok küçük bir şehri ve İstanbul'dan gelen birisi olarak söylemek isterim ki ilk zamanlarda alışmakta zorluk yaşıyabiliyorsunuz. Genel olarak karmaşası olmayan, az nüfusundan dolayı sakin sayılabilecek bir şehir. Buraya geldiğimiz ilk günlerde okulumuz tarafından düzenlenen etkinlikler vasıtasıyla adaptasyon sürecimiz hızlı oldu. Koordinatörlerimiz ve öğretim elemanlarımız gerçekten oldukça ilgili ve nazik idiler.

Erasmus+ Programı'nın bana birçok yönden katkı sağladığına inanıyorum. Yeni insanlar, yeni kültürler tanıma; farklı bakış açıları kazanma, hocalarımızla yaptığımız güzel muhabbetler, geziler, eğlenceler ve yabancı dil geliştirme olsun daha birçok konuda kendimi oldukça geliştirdiğimi hissediyorum.

Cadılar Bayramı'nda Polonya'yı gözlemleme fırsatım oldu. Marketler bile kapanıyor ve insanlar, aileleriyle vakit geçiriyor. Cadılar Bayramı gecesi dışarıdaydık. Benim için gerçekten çok eğlenceli anlardı. Bununla birlikte buradaki Noel ve yılbaşı kutlamaları da çok değişik ve heyecanlıydı. Polonya'nın farklı şehirlerini gezme şansım oldu ve gerçekten hepsi muazzam şehirlerdi. Polonya'nın kendine özgü atmosferi ve yapısı beni benden aldı diyebilirim.

Polonya haricinde Almanya, Hollanda, Fransa, Çek Cumhuriyeti ve İspanya'ya seyahatlerde bulundum. Buralar arasında ise İspanya'nın Barselona şehri en güzel seyahatim idi. Erasmus+ Programı'na katılacak bütün arkadaşlara kesinlikle İspanya'yı ziyaret etmelerini öneririm.

Yeni deneyimler edinmeyi, yeni insanlarla tanışmayı ve gezmeyi seviyorsanız Erasmus+ Programı'na katılmanızı şiddetle tavsiye ediyorum. Gerçekten çok güzel tecrübeler kazanacağınızı temin edebilirim. Bu yazıyı okuyorsanız belki bir gün bir yerlerde karşılaşma imkânımız var demektir. Çünkü dünya küçük. O zamana kadar umarım hayalleriniz sizinle birlikte yürür. Bunlar benim anılarım ve deneyimlerim idi. Daha güzel anılar sizin de olabilir. "Eğitim her yerde sloganıyla yazımı bitirmek istiyorum. Sağlıcakla kalın..."

AKADEMİK YAŞAMA DAİR

YAYINLARIMIZ

Dr. Öğr. Üyesi Festus Victor Bekun'un

- "Modeling the volatility of exchange rate and international trade in Ghana: empirical evidence from GARCH and EGARCH" başlıklı makalesi **Journal of Economic and Administrative Sciences**'de yayımlandı.
- "Assessing the linkage between energy consumption, financial development, tourism and environment: evidence from method of moments quantile regression" başlıklı makalesi **Environmental Science and Pollution Research**'de yayımlandı.
- "Industrial output, services and carbon emissions: the role of information and communication technologies and economic freedom in Africa" başlıklı makalesi **Environment, Development and Sustainability**'de yayımlandı.
- "Revisiting the economic growth and agriculture nexus in Nigeria: Evidence from asymmetric cointegration and frequency domain causality approaches" başlıklı makalesi **Journal of Public Affairs**'de yayımlandı.
- "Mitigating Emissions in India: Accounting for the Role of Real Income, Renewable Energy Consumption and Investment in Energy" başlıklı makalesi **International Journal of Energy Economics and Policy**'de yayımlandı.
- "Symmetric and asymmetric impact of economic growth, capital formation, renewable and non-renewable energy consumption on environment in OECD countries" başlıklı makalesi **Renewable and Sustainable Energy Reviews**'de yayımlandı.
- "Synthesizing urbanization and carbon emissions in Africa: how viable is environmental sustainability amid the quest for economic growth in a globalized world?" başlıklı makalesi **Environmental Science and Pollution Research**'de yayımlandı.
- "Designing policy framework for sustainable development in Next-5 largest economies amidst energy consumption and key macroeconomic indicators" başlıklı makalesi **Renewable and Sustainable Energy Reviews**'de yayımlandı.
- "How does energy investment affect the energy utilization-growth-tourism nexus? Evidence from E7 Countries" başlıklı makalesi **Energy and Environment**'de yayımlandı.

- Prof. Dr. Kürşat Yalçiner ve Dr. Öğr. Üyesi Festus Victor Bekun'un "The export-led growth in Malaysia: Does economic policy uncertainty and geopolitical risks matter?" başlıklı makalesi **Journal of Public Affairs**'de yayımlandı.
- Dr. Öğr. Üyesi Edmund Ntom Udemba'nın "Interactions among urbanization, industrialization, and foreign direct investment (FDI) in determining the environment and sustainable development: new insight from Turkey" başlıklı makalesi **Asia-Pacific Journal of Regional Science**'de yayımlandı.
- Dr. Öğr. Üyesi Idir Lika'nın "Diaspora entrepreneurs and contested states" başlıklı makalesi **Ethnic and Racial Studies**'de yayımlandı.

Dr. Öğr. Üyesi Andrew Adewale Alola'nın

- "Will financial development and clean energy utilization rejuvenate the environment in BRICS economies?" başlıklı makalesi **Business Strategy and The Environment**'de yayımlandı.
- "Does it take international integration of natural resources to ascend the ladder of environmental quality in the newly industrialized countries?" başlıklı makalesi **Resources Policy**'de yayımlandı.
- "Examining the interaction of sustainable innovation activity and the life cycle of small high-tech enterprises" başlıklı makalesi **Business Strategy and the Environment**'de yayımlandı.
- "Does crude oil output aid economy boom or curse in Nigeria? An inference from "Dutch disease" başlıklı makalesi **Management of Environmental Quality: An International Journal**'de yayımlandı.

- Dr. Öğr. Üyesi Uju Violet Alola, Dr. Öğr. Üyesi Festus Victor Bekun ve Dr. Öğr. Üyesi Andrew Adewale Alola'nın "Sustainable development amidst technological innovation and tourism activities in sub-Saharan Africa" başlıklı makalesi **International Social Science Journal**'de yayımlandı.
- Asst. Prof. Edmund Ntom Udemba and Asst. Prof. Festus Victor Bekun's article titled "Renewable energy, economic globalization and foreign direct investment linkage for sustainable development in the E7 economies: revisiting the pollution haven hypothesis" was published in the **International Social Science Journal**.
- Dr. Öğr. Üyesi Edmund Ntom Udemba ve Arş. Gör. Merve Tosun'un "Energy transition and diversification: A pathway to achieve sustainable development goals (SDGs) in Brazil" başlıklı makalesi **Energy** 'de yayımlandı.
- Dr. Öğr. Üyesi Magdaline Enow Mbi Tarkang Mary ve Dr. Öğr. Üyesi Uju Violet Alola'nın "Growing together! Unmasking the intelligence behind the satisfaction of holiday couples" başlıklı makalesi **Decision** 'de yayımlandı.
- Dr. Öğr. Üyesi Festus Victor Bekun ve Dr. Öğr. Üyesi Andrew Adewale Alola'nın "Determinants of renewable energy consumption in agrarian Sub-Sahara African economies" başlıklı makalesi **Energy, Ecology and Environment**'de yayımlandı.

ATAMA-YÜKSELME

Dr. Öğr. Üyesi Ali ÖZBEK İşletme Bölümü'nde göreve başlamıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir BÜYÜKBİNGÖL Yeni Medya ve İletişim Bölümü'nde göreve başlamıştır.

KÜNYE

İKTİSADİ İDARİ VE SOSYAL BİLİMLER FAKÜLTESİ

Prof. Dr. Kürşat YALÇINER
İİSBF Dekanı

Dr. Öğr. Üyesi Yeşim KAYA
Dr. Öğr. Üyesi Ceylan BEVINGTON
İİSBF Dekan Yardımcısı

Koordinatör
Arş. Gör. Erdem TÜRKAVCI

İçerik Editörü
Dr. Öğr. Üyesi Kadir MERSİN
Arş. Gör. Gözde ÇAĞLAR
Arş. Gör. Kerem YURDUSEV
Arş. Gör. Orcan ÇETİNKAYA

Çeviri Koordinatörü
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba AKMAN KAPLAN
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba BAŞ
Dr. Öğr. Üyesi Oliver BEVINGTON
Arş. Gör. Dilek EROL
Arş. Gör. Remzi SOYTÜRK

Grafik Tasarım
Arş. Gör. Erdem TÜRKAVCI
Arş. Gör. Banu DEMİRBAŞ
Arş. Gör. Büşra ÖNLER

Redaksiyon
Arş. Gör. Kemal ÇİNKO

SosyoCom